

CLAVE

DE LOS EJERCICIOS CONTENIDOS

EN EL

NOVISIMO OLLENDORFF

ESPAÑOL—LATINO,

**Reformado y arreglado para la
juventud americana,**

POR

D. MOLLEDA

CATEDRATICO QUE FUE DE CASTELLANO Y LATIN EN LOS
COLEGIOS "NACIONAL" Y "SEMINARIO" DE GUAYAQUIL

GUAYAQUIL

IMPRENTA DE "LA NACION."

1880.

CLAVE

DE LOS EJERCICIOS.

1.

Videsne mensam? Mensam video. Videsne stellam? Stellam video. Videsne reginam? Reginam video. Videsne rosam meam? Rosam tuam video. Videsne pennam meam? Pennam tuam video. Quam rosam vides? Rosam meam video. Videsne coronam? Coronam video. Quam coronam vides? Coronam tuam video. Quam pennam vides? Pennam meam video. Videsne mensam tuam? Mensam meam video.

2.

Videsne hortum? Hortum video. Videsne librum? Librum meum video. Videsne currum meum? Currum tuum video. Num arcum vides? Arcum non video. Num puerum vides? Puerum non video. Num librum meum vides? Librum tuum non video. Videsne fructum? Fructum video.

Quem hortum vides? Hortum meum video. Num genu meum vides? Genu tuum non video. Videsne verum? Verum video.

3.

Ves tu coche? No veo mi coche. Ves mi rosa? No veo tu rosa. Ves á mi hijo? Veo á tu hijo. Ves la estrella? No veo la estrella. Ves mi caballo? Veo tu caballo. Qué coche ves? Veo mi coche. Qué hijo ves? Veo á tu hijo. Ves mi asador? No veo tu asador. Ves la rodilla? Veo la rodilla.

4.

Videsne bonum filium? Bonum filium video. Videsne bonam filiam? Bonam filiam video. Videsne bonum speculum? Bonum speculum video. Estne parva filia? Filia est parva. Estne bonus filius? Filius est bonus. Estne scamnum longum? Scamnum est longum. Num librum meum vides? Librum tuum non video. Num magnum currum vides? Eum non video. Quod speculum vides? Speculum tuum video. Num vinum malum est? Vinum non est malum. Num templum vides? Templum non video.

5.

Ves el cielo? Veo el cielo. Ves el libro grande? Lo veo. Ves mi escaño? No veo tu escaño. Es redonda la tierra? La tierra es redonda. Es larga la mesa? La mesa es larga. Ves la mesa larga? Veo la mesa larga. Es negro el caballo? El caballo es negro. Ves el caballo negro? Veo el caballo negro. Qué libro ves? Veo tu libro pequeño. Qué vino ves? Veo tu vino.

6.

Videsne diem? Serenum diem video. Num cœli stellam vides? Cœli stellam non video. Videsne pueri scamnum? Pueri scamnum video. Num pater tuus severus est? Pater meus severus non est. Quem librum vides? Patris tui librum video. Quam pennam vides? Fratris mei pennam video. Videsne hominem? Hominem et florem video. Videsne pennam et librum? Pennam et librum video. Videsne patrem severum? Severum patrem video. Estne homo bonus? Homo ho-

nus est. Estne durus labor? Labor est durus. Quem librum vides? Filii mei librum video. Num filiæ meæ pennam vides? Filiæ tuæ pennam non video.

7

Ves la imagen? Veo la imagen. Ves mi flor? Veo tu flor. Ves á mi padre? No veo á tu padre. Qué imagen ves? Veo la imagen del niño. Ves el hielo? Veo el hielo. Qué hielo ves? Veo el hielo frío. Ves el caballo? Veo el caballo del soldado. Es frío el hielo? El hielo es frío. Ves el jardín del padre? No veo el jardín del padre. Es fría el agua? El agua no es fría. Es bueno el hombre? El hombre es bueno. Ves al hombre? Veo al hombre. Ves á la madre de la hija? No veo á la madre de la hija. Ves el gorrión? Veo el gorrión. Qué gorrión ves? Veo el gorrión de (mi) hermano. Ves el ejército? Veo el ejército. Es duro el trabajo? El trabajo es duro.

8

Estne lex justa? Lex est justa. Videsne crucem? Crucem video. Quam crucem vides? Crucem meam video. Videsne speculum? Speculum video. Estne somnus mortis imago? Somnus est mortis imago. Estne vita peregrinatio? Hominis vita peregrinatio est. Num vulpem vides? Eam non video. Quam navem vides? Parvam navem video. Quam arundinem vides? Longam arundinem video. Num librum meum vides? Eum non video. Num parvam pueri mensam vides? Parvam pueri mensam non video. Videsne arundinem et navem? Arundinem et navem video. Quam arundinem vides? Longam patris arundinem video. Videsne crucem et speculum? Crucem et speculum video. Videsne venustam reginæ filiam? Venustam reginæ filiam video. Estne vita brevis? Omnis vita est brevis. Num vulpem vides? Eam non video. Quam navem vides? Parvam navem video. Quam mensam vides? Parvam pueri mensam video. Quod speculum vides? Pueri speculum video.

9

Es blanca la flor? La flor del huerto es blanca. Es grande mi nave? Tu nave no es grande. Es justa la ley?

La ley del pueblo es justa. Ves el retrato de la muerte? Veo el triste retrato de la muerte. Es fácil el sueño? El sueño es fácil. Ves á mi padre? Le veo. Es fiel el perro? El perro es fiel. Ves la zorra pequeña? No la veo. Ves el asiento fuerte? No veo el asiento fuerte. Qué escaño ves? Veo el escaño largo de (mi) hermano. Ves á la hermosa hija de la reina? No la veo. Ves la gran piedad del niño? Veo la gran piedad del niño. Es mortal el hombre? Todo hombre es mortal. Qué huerto ves? Veo el huerto útil.

10

Videsne flumen? Flumen video. Quid vides? Lucem video. Videsne canem meum? Canem tuum video. Num mare vastum vides? Mare vastum non video. Num bonum canem vides? Bonum canem non video, sed bonum equum video. Quid parvi vides? Parvum animal video. Estne labor utilis? Labor homini utilis est. Num fluminis aqua est bona? Aqua fluminis non est bona. Num frigus noctis est gratum? Frigus noctis puero non est gratum. Estne caput corporis pars? Caput est pars corporis hominis. Estne puer similis patri? Puer patri similis est. Estne canis similis lupo? Canis est similis lupo. Videsne mare an flumen? Mare et flumen video. Num equum vides an lupum? Equum non video, sed lupum video. Estne brevis vita hominis? Hominis vita brevis est. Quid boni vides? Bonum animal video. Num lac noxium est? Lac non est noxium. Estne vita grata Deo? Vita honesta Deo grata est.

11

Qué ves? Veo el mar. Qué ves pequeño? Veo el animal pequeño. Es agradable el frío de la noche? El frío de la noche no es agradable. Es necesaria el agua? El agua es necesaria al hombre. Ves el lobo ó el caballo? No veo el lobo, pero veo el caballo. Qué ves? Veo el nítido marfil. Qué nave ves? Veo la nave larga. Ves el dilatado mar? No veo el dilatado mar, pero veo el agua del río. Ves el libro ó la pluma? Veo el libro y la pluma. Ves mi huerto? No veo tu huerto.

12.

Videsne anulum ex auro? Anulum ex auro video. Quid boni vides? Aliquid boni video. Num montem auri vides? Eum non video. Quem montem vides? Montem terræ video. Videsne crucem ex ferro? Crucem ex argento video. Estne puer dignus laude? Puer laude dignus est. Num homo est contentus? Homo sorte non est contentus. Estne fertilis ager? Ager est fertilis tritico. Videsne subuculam meam? Subuculam tuam video. Quem calicem vides? Calicem ex argento video. Videsne crucem ligneam? Crucem eburneam video. Num pueri calicem vides? Pueri calicem non video, sed puellæ poculum video. Quam mensam vides? Ligneam mensam video. Videsne crucem ex puro ebore? Crucem ex puro argento video.

13.

Es el niño digno de alabanza? El niño no es digno de alabanza. Ves la plata y el oro? Veo la plata, pero no veo el oro. Ves el libro grande? Veo el libro pequeño. Está el hombre contento con la suerte? El hombre está contento con la suerte. Ves algo? Nada veo. Ves un monte de tierra? Veo un monte de tierra. Ves el anillo de plata? Veo el anillo de plata. Está contenta la niña? La niña no está contenta con la suerte. Qué anillo ves? Veo tu anillo de oro. Qué plata ves? Veo mi plata. Es fértil el campo? El campo es fértil en trigo. Qué ves de grande? Nada grande veo.

14.

Num patrem meum an matrem tuam vides? Patrem tuum video, sed non matrem meam. Num patris mei ense vides? Patris tui ense non video. Quem ense vides? Ense ex ligno video. Videsne domum meam? Domum tuam video. Quam domum vides? Amici tui domum video. Videsne mulierem? Eam video. Quem anulum vides? Mulieris anulum video. Estne filius patri similis? Filius est similis patri. Estne puer cæcus? Puer est cæcus. Num equum tuum an meum vides? Nec tuum nec suum video. Num hominis equum vides? Hominis equum non video, sed pueri. Num speculum meum vides? Speculum tuum non video, sed

catenam meam video. Num mater tua est severa? Mater mea severa non est, sed frater meus est severus. Estne agnus niger? Agnus albus est. Videsne agnum filiae meae? Filiae tuae agnum video

15.

Es bueno tu padre? Mi padre es bueno. Ves mi caballo ó tu perro? No veo tu caballo ni mi perro. Es ciega la fortuna? La fortuna es ciega. Ves el huerto de mi padre? Veo el huerto de tu padre. Es ciego tu hijo? Mi hijo no es ciego. Ves la espada de mi padre? Veo la espada de tu padre. Es blanco tu caballo? Mi caballo no es blanco, sino negro. Ves mi cadena? No veo tu cadena, pero veo tu espejo. Ves tu casa? Veo mi casa. Es el niño semejante á (su) padre? El niño es semejante á su padre. Ves el anillo de oro? Veo el anillo de oro de la mujer. Ves el cordero negro? No veo el cordero negro, pero veo el blanco. Ves tu casa? Veo tu hermosa casa. Qué vaso ves? Veo el vaso de mi hermano

16.

Quis librum meum videt? Homo eum videt. Illene pennam videt? Ille pennam videt et librum. Quis hortum nostrum videt? Pater noster hortum vestrum videt. Num puer epistolam videt? Puer epistolam non videt. Quis poculum ex auro videt; tu an ego? Ego poculum ex auro video. Quis pulchram puellae imaginem videt? Nemo eam videt. Estne altum scamnum? Scamnum est altum. Quod scamnum vides? Scamnum vestrum video. Quis pecuniam videt? Mater nostra pecuniam videt. Quem fructum frater tuus videt? Fructum vestrum videt. Num ille patris tui catenam videt? Eam non videt. Videtne nauta navem tuam? Eam videt. Num nautae navem vides? Nautae navem non video. Videsne magnam regis coronam? Magnam regis coronam video. Quid agricola videt? Nihil videt. Videsne agricolam? Eum video. Estne pulchra puella? Puella est pulchra.

17.

Quién ve mi perro? Alguien ve tu perro. Quién ve el hermoso busto de la niña? El padre ve el hermoso busto de

la niña. Ve alguno mi fruto? Alguno lo ve. Qué caballo ve el niño? El niño ve vuestro caballo. Que fruto ve tu hermano? Ve nuestro fruto. Nadie ve mi cordero? El labrador ve tu cordero. Qué corona ve el rey? La suya. Qué anillo vé tu hermana? Ve el anillo de su madre. Ves la corona de oro del rey? No veo la corona de oro del rey. Quién ve á la hermosa niña? El hombre la ve. Ves al marinero? Le veo. Ves la nave del marinero? No la veo. Qué ve el labrador? Nada ve. Qué libro ve tu madre? El mio. Ves á tu hermana? Veo a mi hermana. Quién ve al rey? Nadie ve al rey.

18.

Estne pulchra ancilla? Hæc ancilla pulchra est. Num servus hanc arborem videt? Servus hanc arborem non videt sed illam. Num servus piger est? Servus non est piger, sed est miser. Videsne hanc pennam an illam? Illam video, sed hanc non video. Num servum vides an ancillam? Ancillam non video, sed servum. Estne miser hic amicus? Hic amicus est miser, sed est bonus. Quis hanc arborem videt? Servus hanc arborem videt. Videtne pater tuus hanc catenam? Pater meus hanc catenam videt. Quod speculum mater vestra videt? Illud speculum videt. Quis hanc epistolam videt? Hæc ancilla illam epistolam videt.

19.

Es puro el vino? El vino no es puro. Ve el labrador este campo? No ve este campo, pero ve aquél. Ve el niño este escaño? El niño no ve este escaño, pero ve aquél. Ves ésta ó aquella carta? Veo aquella, pero no veo ésta. Ve aquella niña mi casa? Aquella niña ve su casa. Qué corona ve el rey? La suya. Quién ve este árbol? Yo. Qué copa ves? Veo tu copa, pero no veo la de tu hermana. Ve el esclavo á mi hermano? El esclavo no ve á tu hermano, pero ve á tu hermana. Ves aquella corona? No veo aquella corona, pero veo este vaso. Ves este asiento ó aquél? Veo éste y aquel asiento.

20.

Estne felix mater tua? Mater mea est felix et prudens. Num puer piger felix est? Puer piger felix non est.

Num homo sapiens piger est? Homo sapiens non est piger. Videsne agrum fertilem? Fertilem agrum video. Quem agrum vides? Fratris mei agrum video. Quod animal vides? Ferox animal video. Num puerum prudentem vides? Puerum prudentem non video. Videsne agrum quem frater meus videt? Agrum video quem frater tuus videt. Videsne domum quam video? Domum quam vides, video. Quis aurum videt quod video. Pater tuus aurum videt quod vides. Quis hominem felicem videt? Nemo felicem hominem videt. Quis amicum prudentem videt? Nemo prudentem amicum videt. Quis pueri librum videt? Nemo eum videt.

21.

Quis hunc fructum videt? Diligens puer eum videt. Num fallacem hominem vides? Fallacem hominem non video. Quis diligentis pueri librum videt? Nemo eum videt. Num canem audacem vides? Audacem canem non video. Quis terram fertilem videt? Agricola fertilem terram videt. Quis mensam videt quam ego video? Ego mensam video quam tu vides. Videsne hominem quem puer videt? Puer hominem videt quem tu vides. Videsne templum quod pater tuus videt? Pater tuus templum videt quod video. Estne prudens hic amicus? Hic amicus est prudens, sed ille fallax est. Num hæc puella felix est? Hæc puella felix non est, sed misera.

22.

Videsne rosas? Rosas video. Videsne pennas? Pennas video. Nonne libros vides? Libros meos video. Nonne parvos libros tuos vides? Parvos libros meos video. Videsne puerorum patrem? Puerorum patrem video. Quos hortos vides? Utiles hortos video. Videsne hortorum flores? Hortorum flores video. Quæ specula vides? Specula tua video. Nonne animalia sunt mortalia? Omnia animalia sunt mortalia. Estne Deus omnium hominum pater? Deus omnium hominum pater est. Nonne bona sunt præcepta Dei? Omnia Dei præcepta sunt bona. Nonne effigies meas vides? Effigies tuas video. Quis facilia negotia videt? Nemo facilia negotia videt. Num horti fertiles sunt? Non. Quis pocula argentea videt? Nauta eburnea pocula videt, sed argentea non videt.

23.

Nonne boni sunt fratres tui? Fratres mei sunt boni. Num homines sunt beati? Omnes homines non sunt beati. Suntne servi fideles? Boni servi fideles sunt. Videsne libros meos? Libros tuos video. Quos libros vides? Bonos magistri libros video. Num pennas meas vides? Pennas tuas non video. Quas pennas vides? Parvas puerorum pennas video. Nonne scamna vides? Bonorum hominum scamna video. Nonne effigies vides? Amicorum meorum effigies video. Quos annulos ex auro videt puella? Suos annulos ex auro puella videt. Nonne agricolæ canes vides? Agricolæ canes video. Nemone agnos tuos videt? Agricola agnos meos videt. Nonne agricola pueri fructus videt? Agricola pueri fructus videt. Quas naves nauta videt? Nauta naves meas videt. Nonne animalia sunt fidelia? Animalia sunt fidelia.

24.

Num patris mei equos vides? Eos non video. Quis equos videt? Homo equos meos videt, sed patris tui non videt. Quos hortos vides? Fratris mei hortos video. Num homines pecuniam vident? Homines pecuniam non vident, sed fructus vident. Quos hortos fratres tui vident? Hortos suos vident. Num pueri rosas nostras vident? Eas non vident. Quos libros pueri vident? Meos. Quas naves nautæ vident? Tuas. Num illi hos agnos vident? Eos non vident. Quis hos flores videt? Illi hos flores vident. Videntne homines equos quos tu vides? Homines equos vident quos ego video. Nonne illi vident pennas quas mater mea videt? Illi pennas vident quas mater tua videt. Quis videt specula quæ pater meus videt? Nemo specula videt quæ pater tuus videt.

25.

Nonne homines fructus vident? Homines fructus vident. Num parvos agnos vident? Eos non vident. Quos annulos pueri vident? Pueri pulchros matris annulos vident. Nonne pennas meas vident? Has non vident, sed illas vident. Videsne hos agnos an illos? Hos video, sed illos non video. Quas coronas pueri vident? Has parvas coronas vident. Quos annulos hic homo videt? Parvos puellæ annulos videt. Quis

hæc animalia videt? Soror mea hæc animalia videt. Quis animalia videt quæ ego video? Miles videt animalia quæ tu vides. Nonne vident naves quas pater meus videt? Nautæ naves vident quas pater tuus videt. Quis epistolas videt quas tu vides? Frater meus epistolas videt quas ego video. Videntne illa animalia? Hæc vident.

26

Videsne unum amicum? Quatuor video. Videsne duas rosas? Non duas, sed tres video. Nonne unum speculum vides? Tria specula video. Videtne homo unum canem? Unum videt. Nonne nauta decem naves videt? Decem magnas naves videt. Quis decem et sex equos videt? Agricola decem et sex equos videt. Quot milites dux videt? Septem et triginta milites videt. Quot arbores vides? Octo arbores video. Quot pater tuus videt? Pater meus quinque videt. Nonne libros videt? Duo millia librorum videt. Videsne triginta flores? Triginta non video, sed centum. Quot agnos agricola videt? Tredecim videt. Quot pater tuus videt? Septem videt. Quis triginta millia militum videt? Rex quadraginta millia videt. Nonne unum bonum amicum vides? Duos bonos amicos video. Quis duo pocula ex auro videt? Pater meus centum pocula ex auro videt.

27.

Quot homines vides? Decem. Quot pueri vident? Vingtinti. Quot canes pueri vident? Sex vident. Nonne naves vides? Duo millia navium video. Videsne unum equum? Unum bonum equum video. Quot scamna homines vident? Tria scamna vident. Videntne pueri pennas? Sexaginta vident. Nonne agricolæ agnos vident? Quinque et triginta vident. Videsne hortos? Duos hortos video. Quid videt Davus? Tres canes videt. Quot canes videt ille homo? Nonaaginta videt. Quot milites videt rex? Mille militum videt. Quot homines vident pueri? Duo millia vident. Num has catenas an illos annulos vident? Nec hos nec illas vident. Num frater tuus hos equos an illos videt? Illos non videt, sed meos. Nonne parvas naves vident? Quadraginta vident.

Quis est primus omnium? Frater meus est primus omnium discipulorum. Quod volumen vides? Secundum video. Quos libros vides? Quintum et nonum video. Nonne tertium volumen vides? Decimum video. Videsne sextum et septimum? Sextum video. Videsne octavum an vicesimum? Vicesimum video. Quis vestrum domum videt? Nemo. Quis nostrum librum duodecimum videt? Frater meus quartum videt, sed duodecimum non videt. Quota hora est? Tertia. Quem librum vides? Librum septuagesimum video, paginam octogesimam. Estne amor Dei primum præceptum? Amor Dei est primum præceptum. Nonne pater tuus libros videt? Pater meus hos libros videt. Num illos videt? Illos non videt. Videntne nautæ has naves an illas? Has vident, sed illas non vident. Quis vestrum pennas videt? Ego pennas video.

Quis nostrum librum tuum videt? Hic puer librum tuum videt. Quis equum videt? Unus militum. Quis vestrum domum meam videt? Nullus inter nos eam videt. Estne hic liber octogesimus? Hic liber quincuagesimus est. Num puella pennas suas videt? Suas pennas non videt, sed meas. Quæ specula videt frater tuus? Bonæ matris suæ specula videt. Nonne hic homo illos fructus videt? Hic homo illos fructus videt. Num servus equos tuos videt an meos? Nec tuos nec meos videt. Quas rosas vides? Nec has nec illas video. Quis hos agros videt? Nemo hos agros videt, sed illos.

Num piger est hujus patris filius? Hujus patris filius non est piger. Estne aqua necessaria huic agro? Aqua huic agro necessaria est. Nonne hujus fontis aquam vides? Hujus fontis aquam video. Nonne fertiles sunt hi horti? Hi horti fertiles sunt. Estne severus hic pater? Horum puero-
rum pater severus est. Quid vides? Hunc equum, hanc domum et illud poculum video. Estne utilis labor his hominibus? Labor utilis est his hominibus. Nonne mors communis est omnibus hominibus? Mors communis est hominibus et animalibus. Videsne hoc mare? Hoc vastum mare video,

Nonne hos bonos filios vides? Pater hos bonos filios videt. **Estne** auctor pater tuus? Pater meus hujus libri auctor est. **Nonne** felices sunt hi homines? Hi homines sunt felices, illi miseri. **Nonne** facilia sunt illa negotia? Illorum virorum negotia sunt difficilia. **Suntne** pulchræ illius matris filiæ? Illius matris filiæ pulchræ sunt.

31.

Suntne justi illi reges? Illorum populorum reges sunt iusti. **Nonne** ista est laus illius viri? Ista est illius viri laus. **Estne** bonum consilium? Consilium ipsum bonum est. **Nonne** soror tua est illa pretiosa puella? Illa ipsa est soror mea. **Estne** severus hic dominus? Horum servorum dominus severus est. **Num** vinum est malum? Hoc vinum non est malum. **Nonne** illam navem vides? Navem ipsam video. **Videsne** hoc scamnum? Istud scamnum video, sed illud non video. **Estne** mater tua illa mulier? Illa ipsa est mater mea. **Suntne** tui hi libri? Isti libri mei sunt, sed illi sunt tui. **Estne** Davus illius pueri nomen? Illius pueri nomen est Davus. **Videsne** hoc flumen? Hoc flumen video, sed illud non video. **Videsne** illam mulierem? Illam ipsam mulierem video. **Nonne** sunt contenti illi pueri? Illi pueri sunt contenti hac pennâ et illis libris. **Nonne** rex amicus meus est? Rex ipse amicus tuus est.

32.

Videsne regem? Eam video. **Estne** animus semper idem? Animus semper est idem, corpus idem. **Uter** est tuus? Neuter est meus. **Estne** diligens ille juvenis? Ille juvenis diligens est, alius negligens. **Estne** gravis hic homo an ille? Unus homo gravis est, alter hilaris. **Utrius** est culpa? Neutrius culpa est. **Nonne** sapientia causa est mortis hujus viri? Hujus viri sapientia causa est mortis ejus. **Nonne** mors est altera vita? Mors altera est vita. **Estne** hic homo bellicosus an ille? Unus et alter est bellicosus. **Estne** Deus perfectus? Deus perfectus est. **Num** hic liber tuus est noxius? Nullus librorum meorum est noxius. **Quis** est Deus? Deus dominus est totius mundi. **Nonne** pater tuus et mater tua contenti sunt? Ambo contenti sunt. **Videsne** oquum an canem? Ambos video. **Quid** videt hic homo? Nihil videt. **Videtne** equos?

Eos videt. Quis plus pecuniæ videt. Frater meus plus videt. Nonne ille plures libros videt? Ego plures libros video.

33.

Quot famulos videt soror tua? Tres solum famulos videt. Nonne puella quatuor videt? Quinque videt. Num pueri librum an puellæ annulum vides? Neutrum video. Estne improbus amicus tuus? Improbus nullus amicus est. Videsne equos an canes? Unos et alteros video. Num alias pennas vides? Alias non video. Quis patris mei equos videt? Nemo eos videt. Nonne libros et pennas videt? Unos et alteras videt. Nonne ambos agnos vides? Ambos video. Quis plus videt? Nauta plus videt. Num plures equos videt homo? Plures non videt. Videsne plura specula? Plura specula video. Nonne agricola plures hortos videt? Plures hortos videt.

34.

Num justus est homo severus? Homo qui severus est, non semper est justus. Quis est piger? Qui est otiosus semper est piger. Quod est bonum est gratum? Quod bonum est semper est gratum. Quis est probus? Is bonus est filius qui est probus. Quis domum videt quam ego video? Puer domum videt quam tu vides. Quis est beatus? Pater cujus filiarum sunt honestæ, est beatus. Quos pueros videt ille homo? Ille videt pueros eosdem quos ego. Nonne ille dignus est eadem gloriâ? Ille dignus est eadem gloriâ quâ Davus. Nonne multos amicos vides? Multos video. Videsne multum pecuniæ? Satis pecuniæ video. Videntne pueri multum pecuniæ? Paululum pecuniæ vident. Num agricolæ multos equos vident? Multos equos non vident, sed vident plurimos agnos. Quid pater tuus videt? Nimium vini et parum aquæ videt. Videsne multas pennas? Paucas pennas video. Videsne paululum pecuniæ? Aliquantulum video. Quid videmus? Aliquantulum aquæ tepidæ videmus. Numquid vides? Duos homines solum video.

35.

Quos libros vides? Eosdem libros quos tu video. Videsne eundem hominem quem ego? Eundem hominem quem tu video. Quid es utile? Id quod est honestum est utile. Suntne contenti parentes? Parentes quorum liberi sunt probi, contenti sunt. Quas domos et quos agros vides? Domos tuas et agros meos video. Cujus est exercitus? Pompeji. Cujus est liber? Tuus. Quis fideles amicos videt? Nemo fideles amicos videt. Nonne hi libri sunt tui? Hi libri sunt eorundem discipulorum quorum illi. Quem hortum vides? Hortum meum video. Videsne hortum quem videt pater tuus? Eundem video quem frater tuus videt. Videsne multum auri? Parum auri video. Nonne famulus multum aquæ videt? Satis aquæ videt. Quis multos equos videt? Illi agricolæ multos equos vident. Nonne multas rosas videmus? Multas rosas videmus. Quot nos videmus? Solum tres rosas videmus. Quot videt puer? Solum unam videt. Quos annulos videmus? Multos annulos ex auro videmus. Videsne satis aquæ tepidæ? Paululum aquæ tepidæ video. Nonne multa pocula vides? Pauca pocula video. Videsne multos libros? Paucos libros video. Quis satis pecuniæ videt? Hic homo plurimum pecuniæ videt.

36.

Videsne tantum panis quantum auri? Tantum unius quantum alterius video. Videsne tot libros quot pennas? Plures libros quot pennas video. Num multas rosas vides? Nullas video. Nonne soror tua tantum auri quantum vini videt? Soror mea minus vini quam pecuniæ videt. Videsne pauciores amicos quam ego? Plures quam tu video. Videsne plures equos quam ego? Plures video quam tu. Num frater tuus plures annulos videt quam meus? Frater meus plures annulos quam tuus non videt. Nonne parentes tui tot amicos vident quot nos? Illi multos amicos vident. Nonne plures equos quam ego vident? Tot quot tu vident. Num plures pennas quam imagines vident? Non plures harum quam illarum vident. Nonne pater tuus anulum ex auro videt? Duos annulos ex argento videt. Quot homines videmus? Quinque videmus. Num tantum pecuniæ vides quantum Davus? Mi-

maius quam ille video. Nonne unum hortum videmus? Unum hortum videmus.

37.

Quot equos vides? Duos tantummodo video. Videsne tot libros quot mensas? Tot mensas quot libros video. Quis plures libros quam tu videt? Ego plures libros quam ille video. Videtne ille tot pennas quot nos? Nos pauciores pennas quam ille videmus. Videsne multos homines? Pauciores quam decem video. Quot homines videt pater tuus? Plures quam viginti. Quantum panis videt? Minus quam tu videt. Videtne amicus tot canes quot ego? Unum canem tantummodo videt. Videtne tantum tritici quantum aquæ? Tantum unius quantum alterius videt. Videtne amicus noster tantum olei quantum farinæ? Plus hujus quam illius videt. Videntne filii tui tot libros quot mensas? Plus harum quam illorum vident. Num plures amicos vides quam ego? Pauciores quam tu video. Estne bonum vinum quod vides? Vinum quod video, bonum est. Estne niger equus quem vides? Equus quem video niger est.

38.

Quid rumpere optat puer? Patris sui librum rumpere optat. Nonne medicus dolores tuos lenire optat? Dolores meos lenire optat. Quis studere optat? Discipulus lectionem studere optat. Quis optat esse medicus? Juvenis optat esse medicus, sed non miles. Optasne librum quærere? Librum meum quærere opto. Optasne sermonem latinum discere? Filius meus eum discere optat. Optasne epistolam legere? Matris meæ epistolam legere opto. Quos libros emere optas? Puerorum libros emere opto. Quod speculum videre optat amicus? Speculum tuum videre optat. Estne facile legere? Legere facile est, intelligere difficile. Nonne stultum est videre et audire? Videre, audire et non credere stultum est. Nonne puer legere debet? Puer legere et scribere debet. Quisnam debet esse justus? Rex justus esse debet. Optatne pater tuus libros rumpere? Fratris mei libros rumpere optat. Optatne frater tuus aquam bibere? Aquam bibere optat, sed poculum non videt. Nonne liberi parentes suos amare debent? Omnes liberi parentes suos amare

debent. Quid puer amare debet? Deum amare et præcepta ejus servare debet.

39.

Deseas acabar la lección? No deseo acabarla. No deseas romper el libro de tu hermano? Deseo romper el libro de mi hermano. Deseas escribir algo? Deseo escribir algo. Quién desea aliviar tu dolor? El médico desea aliviar mi dolor. Es cosa vergonzosa no decir la verdad? Es cosa vergonzosa no decir la verdad. No deseas trabajar? Deseo trabajar. Deseas comprar una casa? Deseo comprar una casa. Deseas vender la cadena? No deseo vender la cadena. Desea tu hermana cojer las flores? Mi hermana no desea cojer las flores. No deseas leer la historia? Deseo leer la historia, pero no veo el libro de la historia. Qué deseas avisar? Nada deseo avisar. No deseas llamar al médico? Deseo llamarle y aliviar mi dolor. Quién desea ser justo? El hombre desea ser justo. Qué desea leer el amigo? Desea leer mi libro. Deseas ser capitán? Deseo ser capitán, pero no médico. Es fácil dar? Dar es fácil, recibir difícil. No debe ser severo el juez? Todo juez debe ser severo, pero no duro.

40.

Optasne aliam pennam emere? Aliam emere opto. Nonne puer librum emere optat? Multos emere optat. Nonvult servus laborare? Servus laborare vult. Quid facere vis? Aquam bibere volo, sed poculum non video. Num libros legere vis? Eos legere nolo. Visne pennam meam quærere? Pennam tuam et librum tuum quærere volo. Quis malos homines punire debet? Rex justus malos homines punire debet. Visne hanc domum an illam emere? Ambas emere volo. Visne has mensas an illas videre? Illas et has videre volo. Nonne puer pocula sua rumpere vult? Nonnulla rumpere vult. Quid facere vultis? Aquam bibere et panem edere volumus.

41.

Quieres comprar algo? Nada quiero comprar. Qué quieres comprar? Quiero comprar algunos libros. No quieres trabajar? Quiero trabajar. Quiere este niño romper la cadena?

Quiere romper mi cadena. Quieres hacer algo? Nada quiero hacer. No deben ser valientes los jefes? Los jefes deben ser valientes y sabios. Quieres comprar este retrato ó aquél? No quiero comprar ni éste ni aquél. Qué quiere comprar Davo? Davo quiere comprar algunas flores. Qué espejos descas ver? Deseo ver tus espejos. Quieres beber vino? Deseo beber un poco de vino, pero no veo el vaso. Qué quiere hacer este hombre? Quiere escribir una carta. Quieres comprar las cadenas que nosotros vemos? No quiero comprarlas. En dónde está tu padre? En tu casa está. En qué casa está Davo? Davo está en casa de su padre. A qué casa descas ir? Deseo ir á tu casa. A dónde quiere ir tu hermana? Quiere ir á casa de su madre.

42.

Estne domi pater tuus? Domi est. Num amici domum ire vis? Nolo. Ubi est Davus? Domi suæ est. Num discipulus magistri sui domum ire vult? Ire nonvult. Visne domum ire? Ire nolo; Davi domum eo. Qua domo est Davus? In domo amicorum suorum est. Num vis domum illius ire? Domum illius ire nolo. Ubi edere vis? Apud amicum edere volo. Quo ire vis? Ad urbem eo.

43.

Quo ire vis? Domum meam ire volo.—Visne domum meam ire? Istuc ire volo.—Estne domi tuæ mater mea? Illic est.—Num pueri domum patris sui ire volunt? Istuc ire nolum. Quam domum espitolam ferre vis? Matris meæ domum volo eam ferre. Vultne famulus speculam ad fratrem tuum ferre? Istuc id ferre vult. Quo pueri hos libros ferre volunt? Eos ad te ferre volunt? Visne ad me filium tuum ferre? Domum tuam eum ferre volo. Quando epistolam scribere vis? Hodie eam scribere volo. Quâ horâ? Primâ. Visne sororis tuæ domum ire? Perentie ire volo. Vultne amicus domum illius ire? Hodie ire vult, sed eras patris tui domum ire optat. Quando ad te ire vult? Vespero. Visne domum meam flores mittere? Eos istuc mittere volo.

44.

Quieres ir á mi casa? Quiero ir á tu casa. A dónde quieren ir tus amigos? Algunas veces quieren ir á la ciudad. A que casa quiere ir Davo? Quiere ir á casa de tus amigos. Quiere el amigo escribir una carta? Quiere escribir dos cartas. En qué casa está tu padre? Está en su casa. Está en casa tu hermano? Allí está. Está ahí? Aquí está, pero allí no está. Deseas comprar tantos libros como mesas? Descó comprar más de aquellos que de éstas. A qué hora quieres ir á tu casa? A media noche. Quieres traer tu caballo acá? Quiero traerlo acá.

45.

Optasne me videre? Te videre opto. Optasne mihi aliquid mittere. Librum tibi mittere opto. Quantum pecuniæ volunt pueri? Multum pecuniæ volunt. Quis mensam emere vult? Nemo eam emere vult. Visne rosam videre? Rosam videre volo. Potesne mihi canem mittere? Eum tibi mittere possum. Num filii tui ad te scribere possunt? Ad me scribere non possunt. Videsne multum pecuniæ? Satis pecuniæ video. Quis vinum bibere optat? Davus id bibere optat. Potesne flores mihi dare? Multos tibi dare volo, sed nullum video. Potesne mensam mundare? Eam mundare possum. Quam mensam mundare vis? Tuam mundare volo. Vultne me videre pater tuus? Hodie te videre vult, sed cras non potest.

46.

Puedes prestarme la pluma? Puedo prestártela. Puedes escribir á (tus) hermanos? Puedo escribirles. Qué deseas escribirles? No deseo escribirles nada bueno. En dónde está tu amigo? Está en casa de su hermana. Qué quieres hacer mañana? No quiero hacer nada. Y pasado mañana? Quiero escribir á mi padre. Qué quiere hacer el esclavo? El esclavo quiere trabajar. Quién quiere ir á la guerra? Davo quiere ir, pero es inepto para la guerra. No ves más vino que yo? Veo más vino que tú. A quién quieres prestar la mesa? Quiero prestarla á los amigos, pero hoy no puedo.

47.

Quis potest esse sobrius? Omnis homo potest esse sobrius. Possuntne errare sapientes homines? Sapientes homines errare possunt. Nam Deus errare potest? Deus nunquam errare potest. Num animus perire potest? Animus hominum perire non potest. Nonne homines felices esse possunt? Multi homines felices esse possunt, sed nolunt. Nonne homo contentus esse debet? Homo contentus esse debet. Quis potest esse liberalis? Qui dives est potest et debet esse liberalis. Qui vivere non possunt? Qui edere et bibere nolunt, vivere non possunt. Nonne me laudare debes? Ego te laudare debeo. Potesne mihi dare quod video? Id tibi dare possum. Potesne tantum vini quantum aquæ bibere? Tantum unius quantum alterius bibere possum.

48.

Possuntne amici ad nos scribere? Ad nos scribere possunt, sed rescribere non possumus. Quam epistolam rescribere vis? Patris mei epistolam rescribere volo. Quis epistolam meam rescribere vult? Amici tui epistolam rescribere volunt. Ubi est filia tua? Filia mea in templo est. Estne domi mater tua? In foro est. Estne in horto pater tuus? Ibidem est. Num hic est soror tua? Non est. Quando potest esse hic? Hic vespero hic esse potest. Potesne hac nocte esse hic? Hac nocte possum esse. Cujus est illa mensa? Patris mei. Cui est ille equus? Tibi solum est. Cui domum emere vis? Matri meæ. Visne ad me aquam afferre? Aquam tibi afferre volo. Num fessus es? Non fessus sum. Num laborare potes? Nunc laborare non possum. Quando laborare potes? Cras; nunc non possum. Potesne mihi equum mittere? Duos equos ad te mittere possum. Equis potest esse improbi amicus? Nemo potest improbi amicus esse.

49.

Qué quieres hacer? Quiero ir á la ciudad. Quieres escribirme? Quiero escribirte. Pueden escribirnos los amigos? Pueden escribirnos. Quién puede escribir la carta? Tu hermana puede escribirla. Qué flores quieren enviar? Quieren enviar las de tu hermana. Quieres ir á casa de mi padre? Sí. Cuando quieres ir á la ciudad? Mañana. Quieren tus hermanos ir al

jardín? Ahora no quieren ir. Qué madre no desea ver á sus hijos? Una buena madre siempre desea ver á sus hijos. No están incultas todas las tierras? Ciertas partes de la tierra están incultas. Quién quiere escribir á sus padres? Los buenos hijos quieren escribir á sus padres. Quieres ir á la plaza? No puedo, estoy cansado.

50.

Estne meum studere? Tuora est studere, meum docere. Nonne indocti est sapientiam negligere? Indocti est sapientiam negligere. Estne hominis errare? Hominum est errare, sed nullius nisi insipientis in errore perseverare. Nonne regis est imperare? Regis est imperare. Estne boni filii parentes suos amare? Bonorum filiorum est parentes suos amare. Num nostrum est imperare? Nostrum imperare non est, sed obedire. Estne honos præmium virtutis? Honos semper est virtutis præmium. Quis est particeps rationis? Homo est particeps rationis. Suntne homines avidi gloriæ? Multi homines avidi gloriæ sunt. Quis est timidus lucis? Improbis lucis timidus est. Estne Davus capax amicitiae? Davus capax amicitiae est. Num dux peritus legum est? Dux peritus legum non est.

51.

Somos hombres? No todos somos hombres. Son mortales los hombres? Todos los hombres son mortales. No somos nosotros hombres? Vosotros sois hombres. No estábais contentos? No todos estábamos contentos. Quién era ingrato? Davo era un hombre ingrato. Es la amistad eterna? Nuestra amistad será eterna. Serás tú siempre el mismo que eres ahora? Yo siempre seré el mismo que soy ahora. Es el animal participante de la razón? Sólo el hombre es participante de la razón. En dónde estarán los amigos? En la plaza están. Está Dios en todas partes? Dios está y estará siempre en todas partes. Quién era aficionado á las letras? Mi hermano era aficionado á las letras.

52.

Estne dives amicus? Amicus meus est dives. Suntne beati reges? Reges beati sunt rari. Nonne ego sum merca

tor? Tu mercator es. Nonne tu es Davus? Ego sum Davus. Estne homo mutabilis? Homo mutabilis est. Estne Deus inmutabilis? Deus est semper idem, justitia ejus inmutabilis est. Estne cœlum opera Dei? Cœlum et terra sunt Dei opera. Esne miser? Homo sum miser. Num mercator es? Non sum mercator, sed medicus. Suntne soles omnes stellæ? Plurimæ stellæ sunt soles. Ubi erant amici? In urbe cras erunt. Quando in foro eritis? Hodie in foro erimus. Nonne particeps ero voluptatis tuæ? Tu particeps eris voluptatis meæ. Estne oblivio remedium injuriarum? Oblivio remedium est injuriarum. Num veritatis amantes sumus? Non semper satis amantes veritatis sumus. Estne carus hic juvenis? Hic juvenis omnibus est et erit carus. Nonne Roma urbs magna erat? Roma urbs magna erat. Eritisne vos felices? Nos omnes felices erimus.

53.

Fuistine miser? Valde miser fui. Nonne Carthago fuit magna? Carthago urbs valde magna fuit. Fueritne acre vinum? Vinum acre fuit, sed nunc est dulce. Nonne prima navis arbor cava fuit? Prima navis arbor cava fuit. Fuitne Carthago? Carthago quondam fuit, sed hodie non est. Nonne fueramus semper justis? Semper justis fueramus. Fuitne Alexandria æmula Carthaginis? Alexandria æmula fuit Carthaginis. Quot fuerunt reges Romanorum? Septem fuerunt Romanorum reges; quorum ultimus fuit Tarquinius Superbus. Quot liberi tibi sunt? Septem mihi sunt liberi. Quid tibi est? Domus mihi est. Nonne liberi dissimiles sunt parentibus? Sæpe liberi dissimiles sunt parentibus. Estne mors communis omni ætati? Mors omni ætati est communis. Estne fortitudo propria viri? Viri propria est fortitudo.

54.

Tienes vino? Tengo vino. No tienes agua? Tengo agua, pero no tengo vino. Qué tenéis? Nada tenemos. Tienes un caballo? Tengo un caballo. Has sido un padre duro? He sido un padre duro. Es firme nuestra amistad? Nuestra amistad será siempre firme. No es el esclavo semejante al amo? El esclavo es semejante al amo. No han sido la razón y la palabra propias del hombre? La razón y la palabra han sido propias del hombre. Habías sido soldado? Había sido soldado,

pero ahora soy marinero. Cuándo fué grande Roma? La ciudad de Roma fué grande en otro tiempo. Tienes un libro? Tengo un libro. Está contento el avaro? El avaro nunca estará contento. No serás mi amigo? Siempre seré amigo tuyo.

55.

Quot libri sunt tibi? Tres libri mihi sunt. Quid est tibi? Nihil est mihi. Num eadem est hominum memoria? Hominum memoria non est eadem; non omnes homines iidem sunt. Quis fuerat avidus gloriæ? Rex avidus fuerat gloriæ. Nonne fuerunt semper imitatores? Imitatores semper fuerunt et erunt. Estne avaritia bona? Avaritia semper erit fons omnis mali. Nonne probitas grata est Deo? Probitas grata est Deo. Quis omnibus carus fuerat? Pater meus omnibus carus fuerat. Estne Deus mihi propitius? Si bonus es, Deus tibi propitius erit. Nonne canis amicus homini est? Canis homini amicus semper fuit. Nonne aqua plantis necessaria fuerat? Agris necessaria plantis et agris fuerat. Num labor hominibus utilis fuerat? Non semper labor hominibus utilis fuerat. Nonne mors terribilis est improbis? Mors est et erit semper terribilis improbis.

56.

Quis est timidus? Homo timidus est, sed tu nec timidus nec audax esto. Nonne Deus nobis erit propitius? Boni estote, et Deus vobis erit propitius. Nonne nauta esses? Nisi essem miles, essem nauta. Tune esses crudelis si miles esses? Si essem miles, crudelis essem. Nonne sumus diligentes? Este valde diligentes ut beati sitis. Nonne lætus esses si amicus essem tuus? Si amicus esses meus, lætus essem. Essetne frater tuus pauper nisi esset industrius? Nisi frater meus esset industrius, valde pauper esset. Essentne homines beati, si semper pax esset? Si semper pax esset, homines valde beati essent. Nonne sapientes sunt omnes homines? Utinam omnes homines sapientes essent! Optantne boni reges ut populi sui felices sint? Optant.

57.

Son justos todos los reyes? Ojalá que todos los reyes fuesen justos. Es perezoso el hombre sabio? El hombre sabio no es perezoso; si fuera perezoso no sería sabio. Es malo este niño? Este niño es malo, pero tú sé bueno. Están contentos los hombres con su suerte? No todos los hombres están contentos con su suerte, pero tú está contento con tu suerte. Están llenos de hombres los atrios de los reyes? Los atrios de los reyes están llenos de hombres, pero vacíos de amigos. Quién había sido digno de alabanza? El hombre esclarecido por (sus) virtudes siempre había sido digno de alabanza. Es propensa el alma á enfermedades? El alma es, como el cuerpo, propensa á enfermedades. Sería generoso tu hermano, si fuese rico? Si mi hermano fuera rico, sería generoso. No son todos los hombres aptos para la guerra? Todos los hombres no son aptos para la guerra.

58.

Quis ad iram pronus erat? Hic puer: sed tu ad iram esto tardus, et ad misericordiam pronus. Quæ naves onustæ frumento erant? Naves meæ onustæ frumento erant. Quis ingenio malo præditus erat? Catilina ingenio malo et pravo præditus erat. Estne veniâ dignus error humanus? Humanus error semper venia dignus fuit. Nonne sumus parentum gaudium? Si nos diligentes essemus, parentum gaudium essemus. Num Davus ad omnia idoneus erat? Ad studium idoneus non erat? Num pauper inops est amicis? Non semper pauper inops amicis est.

59.

Num pigri homines sunt beati? Pigri homines non sunt beati; estote diligentes ut sitis beati. Num pœna necessaria esset, si homines boni essent? Si nullus homo malus esset, pœna non esset necessaria. Nonne dives fuisses si fuisses prudens? Si prudens fuissem, fuissem dives. Quid prodest? Id prodest quod satis est, obest supervacuum. Nonne inertia animis obfuit? Inertia animis obfuit, industria profuit. Ubi est Davus? Davus hodie abest ab urbe. Num Davus alienus a litteris erat? Alienus a litteris non erat. Nonne Teren

tius a plebe oriundus fuit? Terentius ab infima plebe oriundus fuit. Quis exul ab urbe fuerat? Tarquinius ab urbe exul fuerat. Quis minus miser fuisset? Si tu va de industrius fuisses, minus miser fuisses.

60.

No son fértiles todos nuestros campos? Sino fueran fértiles, no seríamos felices. Son buenos todos los hijos? Ojalá todos los hijos fuesen buenos. Es pródigo este hombre? Aquel hombre es pródigo, pero nosotros no seamos avaros ni pródigos. Será dichoso el hombre perezoso? El hombre perezoso nunca será dichoso; pero sé diligente para que seas dichoso. Sería desterrado Davo, sinó hubiera sido soberbio? Si no hubiera sido soberbio, no sería desterrado de la ciudad. Cuándo nos son perjudiciales los amigos? Los amigos algunas veces nos son perjudiciales. Es firme tu amistad? Si no fuera firme, no sería dichoso. No es siempre la misma la fortuna del hombre? La fortuna del hombre no es siempre la misma. Son útiles los malvados? Los malvados no son útiles ni para sí ni para otros. Cuándo estuvimos ausentes? Ayer estuvísteis ausentes, hoy estáis presentes, mañana estaréis ausentes.

61.

Estne doctus frater tuus? Frater meus doctus est, sed vester est doctior. Egone sum audacior quam tu? Tu audacior es quam ego. Suntne fratres nostri doctiores quam tui? Fratres vestri doctiores sunt quam mei. Nonne duces sapientes esse debent? Duces sapientiores quam milites esse debent. Estne rex senior quam regina? Rex noster senior est quam regina nostra. Estne longum scamnum? Scamnum longius esse debet quam mensa, sed mensa est latior. Nonne homines feliciores essent si lex esset severior? Si lex severior esset, boni homines essent feliciores et locupletiores. Estne leo animal forte? Leo fortior est quam multa alia animalia.

62.

Estne aurum pretiosum? Aurum pretiosius est quam argentum. Num est luna tan magna quam terra? Luna non est tan magna quam terra. Estne vita mea magis grata quam tua? Vita mea magis grata quam tua est. Num ager sterilis

est carus? Sterilis ager non est tan carus quam fertilis. Quis vestrum sua sorte contentus est? Nullus nostrum. Estne doctus hic homo? Hic homo doctissimus est. Possuntne errare homines sapientes? Etiam sapientissimi homines errare possunt. Estne Deus sapientissimus? Deus est sapientissimus, sanctissimus et potentissimus. Suntne difficilia negotia mea? Negotia mea difficiliora sunt quam tua. Estne pulchra soror tua? Soror mea est pulcherrima.

63.

Fuitne Cicero orator? Cicero fuit clarissimus Romanorum orator. Quis miserior esse potest quam exul? Nemo miserior quam exul esse potest. Nonne mendacium est noxium? Mendacium est valde noxium. Estne aqua magis necessaria quam vinum? Aqua magis necessaria est quam vinum. Estne calidus ventus? Aquilo ventus frigidissimus est. Potestne hic puer esse beatus? Hic puer valde beatus esse potest. Estne frigidissimus Aquilo? Aquilo ventorum frigidissimus est. Fuitne Homerus clarissimus poeta? Ex græcis poetis clarissimus fuit Homerus.

64.

Quis est omnino doctus? Nemo tan doctus est ut doctior esse non possit. Num homo perfectissimus est omnino perfectus? Non est omnino perfectus homo perfectissimus: Deus solus perfectus est. Quid ratione divinius? Nihil est ratione divinius. Estne lux sonitu velocior? Lux sonitu velocior est. Suntne simillimi fratres? Fratres sæpe simillimi sunt moribus. Num est facillimum cupiditates vincere? Difficilius est cupiditates vincere quam hostes. Num terra est major sole? Sol multo major est quam terra. Estne melior victoria pace? Melior est certa pax quam sperata victoria. Quid pejus odio? Simulatio pejus odio est. Quid præstantius gloria? Scientia præstantior est quam gloria. Quid amabilius virtute? Nihil est amabilius virtute.

65.

Es cierta la amistad? La amistad es tanto mas cierta cuanto mas antigua. Es el oro mas estimado que la justicia? La justicia es mas estimada que el oro. Qué hay mas frío que el hielo?

Nada hay mas frío que el hielo. Es malo este niño? Este niño es muy malo. Qué hay mas hermoso que la virtud? Nada hay mas hermoso que la virtud, nada mas amable. Es la mayor de las desgracias perder un amigo? Perder un amigo es la mayor de las desgracias. No son ciertos remedios mas graves que las enfermedades? Ciertos remedios son mas graves que las enfermedades. Qué hay para nosotros mas dulce que la patria? Nada hay para nosotros mas dulce que la patria. No es grato á Dios el amor de los enemigos? Es para Dios tanto mas grato el amor á los enemigos cuanto que es mas difícil. Qué hay muy semejante al viento? La fortuna es muy semejante al viento. Qué hay mas duro que el pedernal? Nada hay mas duro que el pedernal.

66.

Nonne gravis est dolor tuus? Eo gravior est dolor meus quo culpa major. Quod tormentum majus invidiã? Nullum tormentum majus invidia. Suntne profundissimi valles? Quanto altiores montes tanto profundiores sunt valles. Estne magnus equus? Equus magnus est, camelus major, elephas maximus. Estne cedrus arbor altissima? Cedrus est altissima arborum. Estne crasissimus aer? Eo crasior aer est quo terris propior. Numquid est velocius animo? Nihil velocius animo.

67.

Amasne? Amo. Illene amat? Amat. Quis amat? Puer amat. Nonne homines amant? Homines amant. Num improbus amat? Improbus non amat. Nonne amatis? Amamus. Quis debet? Homo debet. Nonne debetis? Debemus. Ecquis debet? Nullus debet. Mittisne? Mitto. Quis mittit? Puella mittit. Nonne mittitis? Mittimus. Venisne? Venio. Nonne venit mater? Venit. Quis nunc venit? Davus nunc venit. Num veniunt pueri? Pueri non veniunt. Quando veniunt? Cras veniunt. Tunc venis hodie? Peren die venire possum. Quid legis? Nihil lego. Num frater tuus debet? Non debet. Amasne amicum tuum? Eum amo. Tene frater amat? Frater me amat.

68.

Ves algo? Nada veo. Qué ves? Veo el libro. Envías algo? Envío. Qué envías? Envío un caballo. Quién envía? Tu padre envía. Qué envía? Envía una carta. Oyes? Oigo. Qué oís? Nada oímos. Quién lee el libro? Nadie lee el libro. Cuándo lo lees? Hoy lo leo. No envían carta los niños? La envían. Oyen los niños? No oyen. Quién ama á su padre? La niña ama á su padre. A quién alaba el maestro? El maestro alaba á los buenos niños, reprende á los malos. Quién teme? El labrador teme á la fiera. Qué escribe Davo? Escribe una carta. Quién abre la puerta? Yo abro la puerta. Quién acaba el trabajo? Yo acabo el trabajo.

69.

Quis laborem finit? Tu laborem finis. Reperisne librum. Librum reperio. Quid vides? Pulchran regis coronam video. Estne facile amicos reperire? Veros amicos reperire difficile est. Quid timetis? Nihil timemus. Quis mortem non timet? Bonus homo mortem non timet. Estne hominis mortem timere? Hominis est mortem timere. Nonne Deum amare debemus? Omnes homines Deum amare debent. Quis portam claudit? Servus urbis portam claudit. Quid quæris? Libros et pennas quæro. Quis orationem audit? Pueri oratoris orationem audiunt. Tunc hunc puerum amas? Hunc puerum amo. Quem amas? Parentes meos amo. Numquid vis? Nihil volo. Quid optat pater tuus? Equum emere optat. Quando puer librum legit? De nocte. Tunc tantum quantum ego scribis? Ego plus quam tu scribo. Quem nos amamus? Nostros amicos amamus.

70.

Nonne flores amat apis? Flores amat apis. Num audaces fortuna juvat? Non semper audaces fortuna juvat. Ubi manere debemus? Tu et Davus in urbe manere debetis. Suntne omnia præclara rara? Omnia præclara rara sunt. Quid docet otium? Otium multa mala docet. Quis est in mundo qui omnia videt? Deus est in mundo qui omnia videt. Posumusne rerum causas cognoscere? Non omnes possunt rerum

causas cognoscere. Veniuntne multi ad senectatem? Pauci ad senectatem veniunt. Estne sapiens beatus? Sapiens beatus semper est. Nonne liberi parentes suos amant? Liberi qui parentes suos non amant, non sunt boni. Num homines mortem timent? Boni homines mortem non timent.

71.

Quid damus? Nihil. Quid mihi das? Libros tibi do. Numquid mihi promittis? Nihil tibi promitto. Num puer librum mihi promittit? Eum tibi non promittit. Nonne epistolas mittit frater tuus. Eas ad amicos mittit. Numquid boni vides? Nihil boni video. Num naves meas videt nauta? Eas non videt, sed nos eas videmus. Quid emere vis? Paululum vini emero volo. Ad quem scribis? Ad matrem meam scribo. Quid comparas? Hominem cum homine comparo. Quid dicis? Nihil dico. Quid dicit pater tuus? Nescio. Quid pueris dicis? Nihil eis dico. Numquid dicimus? Nihil dicitis. Exisne? Non exeo. Quis exit? Soror mea exit. Quo it? Ad hortum it. Quam domum is? Ad patrem eo. Quid legis? Amici mei epistolam lego. Num libros quos ego lego, legis? Non lego quos tu legis, sed quos pater meus legit. Nonne noscis hunc hominem? Eum nosco. Nonne noscis patrem meum? Patrem tuum nosco, sed matrem tuam non nosco. Numquid debes? Nihil debeo. Quid amicus debet? Pecuniam mercatori debet. Quid parentibus nostris debemus? Reverentiam parentibus nostris debemus.

72

Nonne noscitis sorores meas? Eas noscimus. Illæne vos noscunt? Illæ nos noscunt. Quid mihi nuntias? Ducis adventum tibi nuntio. Nonne pecuniam ad te mittit pater tuus? Ad me eam mittit. Quantum tibi mittit? Multum pecuniæ mihi mittit. Quando epistolas suas accipis? Omnibus diebus eas accipio. Quam domum amicus tuus venit? Domum meam venit. Quid mihi commendas? Amicum tibi commendo. Quid emis? Libros emo. Quot equos pater tuus emit? Plures quam triginta emit. Quid rumpit puer? Nihil rumpit, sed fratres tui pocula rumpunt. Negas mihi debitum? Debitum tibi nego. Negatne Davus quod dicit? Davus negat quod dicit. Num negas notitiam? Eam non nego, sed non redo. Num illi veritatem negant? Eam non negant. De-

besne tantum quantum Davus? Minus quam ille debeo. Laborasne tantum quantum frater tuus? Plus quam ille laboro. Quas epistolas ad patrem tuum mittis? Meas ad eum mitto. Cui vestes mittis? Nemini eas mitto. Quærisne aliquem? Neminem quæro. Quid quærit hic puer? Librum suum quærit.

73.

Quid facis? Spero.—Num pater tuus sperat? Pater meus non sperat. Quando scribit frater tuus? Vespero scribit. Num emis domum? Eam non emo; eam emere non possum. Num librum legis? Eum legere non possum, ægrotus sum. Nonne legunt fratres tui? Multum legunt. Quidpiam petis? Pennam a magistro peto. Quid petit hic puer? Pecuniam petit. Numquis fratrem tuum sperat? Nemo eum sperat. Speras quod optas? Spero quod peto. Speratne Davus quod petit? Ille sperat quod tu, sed fratres tui quod sperant non recipiunt. Nonne pueri a magistro accipiunt quod eis pro mittit? Pueri præmium assiduitatis suæ a magistro accipiunt. Quid discit puer? Legere discit. Nonne fratres tui legere discunt? Legere et scribere discunt. Quid magister a te eripit? Pennas a me eripit. Quid a puero eripiunt? Ab eo pennas eripiunt. Quando lectionem discis? Vespero lectionem disco. Quid discit frater tuus? Frater meus lectionem discit. Quis aquam haurit? Famulus aquam e puteo haurit. Quis intelligit quod dicis? Omnes, præter te, intelligunt quod dicis.

74.

Petisne ab amico minus librorum quam pennarum? Plus harum quam illorum ab eo peto. Quid a te petit? Libros a me petit. Nonne lectionem frater tuus audit? Lectionem a magistro audit. Nonne magister intelligit quod dicit? Intelligit quod dicit. Quid a me petit amicus tuus? Multos libros a te petit. Quis vestrum pennam a me petit? Nullus nostrum pennas a te petit. Num libros legis quos ego lego? Quos tu legis non lego, sed quos frater meus legit. Num specula quæ ego accipio videre optas? Ea videre non opto, sed quæ amicus meus accipit video. Nonne Deum agnoscimus? Deum agnoscimus ex operibus ejus. Nonne hortos pater tuus emit? Pater meus hortos emit a Davo. Nonne magnam voluptatem accipis? Magnam voluptatem ex litteris tuis accipio. Nonne mercedem a Deo speras? A Deo, non ab hominibus, mercedem meam spero. Num illum puerum vides? Eum

non video, sed ex voce eum agnosco. Quis divitias homini dat? Labor divitias et gloriam homini dat. Qui solem e mundo tollunt? Solem e mundo tollunt ii qui amicitiam tollunt e vita.

75.

Numquid discere optas? Nihil discere opto. Quid discere optat puer? Sermonem latinum discere optat. Quid mittit ad te pater tuus? Pecuniam mihi mittit. Nonne te induis? Me veste induo. Num pater tuus sibi vestem induit? Pater meus sibi vestem non induit. Nonne gallicum sermonem discis? Eum disco. Num frater tuus græcum sermonem discit? Eum non discit. Nonne nos eum discimus? Vos latinum et græcum discitis. Docesne aliquem? Puerum doceo. Nonne pueros magister instruit? Scientiis eos instruit. Quis græcum sermonem docet? Nemo græcum sermonem docet, sed latinum. Legisne aliquem librum? Gallicum librum lego. Quos libros legit Davus? Latinum librum legit. Num hispani sunt hi homines? Minime: italici sunt.

76.

Num sermonem gallicum scis? Non vero sed latine scribo. Num frater tuus est miles? Nihil minus. Esne dux? Non: medicus sum. Num insanus es? Non sum insanus. Num homo domum meam venit? Non venit. Implesne hoc poculum? Hoc poculum aquā impleo. Num vino id imples? Id implere non possum. Quid facit soror tua? Caput suum floribus ornat. Quid facit vespere? Filiam ejus induit veste. Quando filiam suam ornat? Nocte eam floribus ornat. Quid facit in horto? Aves frumento alit. Nonne ibi flores carpit? Ibi pulchros flores carpit. Carpitne poma? Poma pro floribus carpit. Num pueri legunt? Non legunt, sed scribunt. Quid pater tibi donat? Librum mihi donat. Loquerisne mihi? Tibi loquor. Num amicus tuus mihi loquitur? Tibi non loquitur. Audisne quod tibi dico? Audio. Num vis alicui librum donare? Nolo. Quid mihi donare vis? Equum tibi (ó te equo) donare volo. Quando eum emis? Vespero.

77.

Quis poculum suum implet? Pater meus poculum suum vino implet. Quid implent hi pueri? Puteum lapidibus implent. Num mihi donas librum latinum an gallicum? Nec latinum nec gallicum tibi dono. Num græcè legis? Græcè non lego, sed latinè. Emisne panem an vinum? Panem a pistore emo. Quomodo taurus se defendit? Taurus se defendit cornibus, equus pedibus. Quis se fraudat victu? Avarus se fraudat suo victu. Quis nominis sui gloria terrarum orbem implet? Alexander nominis sui gloria terrarum orbem implet. Nonne te afficio dolore? Me afficis magno dolore. Nonne me amas? Te amo.

78.

Quid te monet pater tuus? Adventum suum me monet. Nonne amicos mones? Eos moneo. Docesne pueros? Eos doceo. Quid eos doces? Grammaticam eos doceo. Nonne me celas? Celo te de hoc homine. Quis scelus suum celat? Davus id celat. Quid vis rogare me? Te librum rogare volo. Quis te pecuniam rogat? Puer pecuniam rogat me. Nonne effigiem monstras? Puellæ effigiem tibi monstro. Quid tibi monstrat puella? Effigiem ejus mihi monstrat. Quis patri suo est gaudio? Bonus filius patri suo est gaudio. Estne magno malo hominibus avaritia? Magno malo est hominibus avaritia. Nonne pater liberis debet esse exemplo? Pater liberis debet esse exemplo. Nonne lilium ornamento est horto? Lilium pulchro ornamento est horto. Quid est miseris magno solatio? Spes futuræ vitæ miseris magno est solatio.

79.

Num latinè scis? Nescio, sed discere cogito. Sciuntne pueri latinè legere? Legere sciunt, sed non loqui. Num frater tuus græcè scit? Nescit. Num pueri sciunt græcè? Nesciunt, sed discere cogitant. Quid vendit hic homo? Equos suos vendit. Nonne sermonem græcum studere cogitas? Eum studere cogito. Quo is? Ad hortum eo. Quid nunc facere cogitas? Egone? ad Davum eo. Rogasne Deum bonam valetudinem? Deum rogo bonam valetudinem animi, deinde corporis. Quis te frumentum flagitat? Davus me frumentum flagi-

tat. Quid me poscitis? Pacem te poscimus. Num me celas Davi sermonem? Num te celo sermonem Davi. Num divitias Deum rogas? Numquam divitias Deum rogo? Visne aquam bibere? Vinum bibere volo. Numquid bibis? Nihil bibo. Num equus est tibi? Non vero. Quando equum emere cogitas? Nunc.

80.

Scisne epistolam scribere? Epistolam scribere scio. Num puer scribere potest? Non potest. Quo ducis me? Ad hortum te duco. Quo te ducit pater tuus? Domum amicorum ejus. Nonne famulus puerum ducit? Eum ducit ad scholam. Quo hæc via ducit? Hæc via ducit ad virtutem. Vertisne mihi silentium ignaviæ? Silentium ignaviæ tibi verto. Num crimini mihi das meam fidem? Crimini tibi non do tuam fidem. Quis vitium mihi laudi ducit? Davus vitium tibi laudi ducit. Num lumen accendis? Id non accendo. Quid famulus accendit? Lucernam ex ara accendit. Isne sæpe ad hortum? Ad hortum sæpe eo. Veniuntne sæpe ad te pueri? Veniunt. Tunc scribis plus quam ego? Plus quam tu scribo.

81.

Num benè legis? Non lego benè. Scribisne? Certe, scribo. Videsne puerum? Ita, video. Num ille venit? Minime. Quando venit? Cras. Possumne legere? Potes. Rectène legis latinè? Rectè latinè lego. Quem acusas? Puerum ignaviæ accuso. Nonne eum absolvis? Erroris (—ab ó de errore) eum absolvo. Quis Davum damnat? Judex eum carceris damnat. Quid frater tuus dicit? Nihil dicit. Nonne rectè vertere incipio? Rectè vertere incipis. Potesne plus vertere quam ego? Etiam. Possumne laborare tantum quantum agricola? Tantum quantum ille laborare potes. Tunc magistrum noscis quem ego nosco. Eum nosco. Quis pueros arguit? Magister eos arguit. Quis Davum accusat? Pater ejus ignaviæ accusat.

82.

Ecquid dicis? Nihil dico. Estne tibi tantum vini quantum aquæ? Mihi est plus unius quam alterius. Accipisne pecuniam a patre tuo? Accipio. Quid accipit amicus tuus? Ni

hil accipit. Quid nos accipimus? Specula nos accipimus. Quid accipiunt illi pueri? Bonum exemplum a patre accipiunt. Quis Davum prodicionis absolvit? Judex Davum prodicionis absolvit. Nonne hunc hominem capitis damnant? Eum capitis damnant. Quis Davum insimulat audaciæ? Pater meus Davum insimulat audaciæ et avaritiæ. Quando ad amicos scribere cogitas? Hodie ad eos scribere cogito. Nonne sermonem latinum discere incipis? Etiam, eum discere incipio. Potesne eum scribere? Eum scribere possum.

83.

Nonne induis tibi vestem [= te veste]? Mibi vestem induo. Quando ad patrem tuum litteras mittis? Hodie. Quis hanc epistolam scribit? Egomet eam scribo. Quis librum meum accipit? Egomet librum tuum accipio. Quid boni ab ingrato speras? Nihil boni ab ingrato spero. Quanti me aestimas? Parvi te aestimo. Quid inagni aestimas? Virtutem magni aestimo. Quis sapientiam parvi aestimat? Indoctus sapientiam parvi aestimat. Nonne avarus minoris facit doctrinam? Avarus minoris facit doctrinam quam pecuniam. Quis librum auro vendit? Puer librum auro vendit. A quo consilia petimus? A sapienti viro consilia petimus. Cui est fortuna similima? Vento. Quanti virtutem aestimas? Pluris quam omnia bona externa.

84.

Num agricola arabat? Agricola non arabat. Quid amabatis? Patriam nostram amabamus. Quos agros arabatis? Agros nostros arabamus. Quis patriam amabat? Davus patriam amabat. Quid laudabas? Optimam regis pietatem laudabam. Quid pueros docebat magister? Bona exempla eos docebat. Nonne canis latrabat? Timidus canis vehementius latrabat quam mordebat. Nonne veteres multos Deos colebant? Græci et Romani multos Deos colebant. Nonne Noemus terram colebat? Noemus terram colebat et vitem serebat. Ad quem scribebat puer? Ad patrem scribebat. Quomodo scribebat? Manu sua epistolam scribebat. Nonne servus epistolam aperiebat? Eam manu sua aperiebat. Quis portam aperiebat? Servus portam domino aperiebat. Quid faciebas dum Romæ vivebas? Studēbam. Quid studēbas? Historiam studēbam. Nonne sermonem latinum studēbas? Studēbam. Quando studēbas? Noc-

te dieque studebam. Num amicum tuum Romæ videbas? Non vero; tunc ægrotus erat. Quis pecuniam tibi mittebat? Pater meus eam ad me mittebat. Ad quem scribebat puer? Ad sororem. Quid in schola faciebas? Legere et scribere disciebam.

85.

Ibasne in Capitolium dum Romæ eras? Ibam. Nonne Romani artes colebant? Scientias et artes colebant. Erasne Athenis ubi Davus ibi erat? Ibi eram dum ille erat. Num pater tuus Gadibus erat dum ibi eras? Non erat. Quis ambulabat ubi tu studebas? Frater meus ambulabat ubi ego studebam. Quis maximi virtutem aestimabat. Vir sapiens maximi virtutem aestimabat. Quid anteponebat miles? Gloriam pecuniæ anteponebat. Num impii Deum donis placabant? Impii Deum donis non placabant. Quis puerum ad scholam ferebat? Famulus eum ad scholam ferebat. Num juxta scholam ambulabas? Ad scholam ibam, sed non ambulabam. Rectene sciebas lectionem? Eam recte sciebam. Cur frater tuus non studebat? Quia nolebat. Cui præmium dabat magister? Id nemini dabat. Quid emebat pater tuus? Nihil emebat. Quis in schola studiosus erat? Ducis filius studiosissimus erat. Quis valde assiduus erat? Davus valde assiduus erat. Ubi pisces vivebant? Pisces in aqua vivebant.

86.

Nonne oculis cernimus? Certe: oculis cernimus, audimus auribus, sentimus nervis. Quomodo aper se defendebat? Aper dentibus se defendebat. Nonne honestum utili præferre debebamus? Honestum utili semper præferre debebamus. Quis tibi libros dabat ubi studebas? Unus ex amicis fratris tui. Nonne ad me ire optabas? Ad fratrem tuum ire optabam. Quid miles optabat? Equum emere optabat. Quis ex vobis erat studiosus? Nullus nostrum studiosus erat. Nonne tibi erat annulus ex auro? Annulus argenteus mihi erat. Quid hic homo dicebat? Plurima mihi dicebat. Nonne tibi veritatem dicebat? Veritatem mihi dicebat. Quid te monebat pater tuus? Id me monebat quod te monebat. Num tibi dabat quod mihi dabat? Mihi non dabat quod tibi dabat. Audiebatisne quod dicebat? Non audiebamus. Cur librum meum non legebas? Eum non legebas quia ægrotus eram.

87.

Quando librum meum leges? Cras librum tuum legam. Quis mercedem accipiet? Qui facit bonum, accipiet mercedem. Quis nostrum leget veterem historiam? Nullus nostrum eam leget. Quid pater non negligit? Pater filii vocem non negligit. Nonne pecunia tibi erit? Verum. Quis pecuniam tibi dabit? Mater mea pecuniam mihi dabit. Quando pecuniam tibi dabit? Cras. Finiesne alacriter? Alacriter finiam. Exietne hodie pater tuus? Exiet. Tunc exies? Exiam si ille exit. Amasne patrem tuum? Eum amo et amabo quia bonus est. Nonne magister discipulos amabit? Eos amabit si boni sunt. Solvetne miles quod debet? Solvet. Amabisne amicum? Eum amabo si ille me amat. Nonne magister discipulos amabit? Eos amabit si studiosi sunt, sin negligentes eos punit. Quando frater tuus ad scholam ibit? Cras ibit. Veniesne domum meam dominica die? Veniam. Num hodie mecum venire potes? Hodie tecum ire non possum, sed cras. Erisne patri tuo obediens? Ero. Quid finies? Nunc laborem meum finiam. Quid aperiet Davus? Davus manu sua portam aperiet. Quis domum ædificabit? Pater meus domum ædificabit.

88.

Nonne vos pueros erudietis? Nos, præceptores, pueros erudiemus. Estne justitia necessaria? Iis qui vendunt, emunt et ducunt, justitia necessaria est. Videbisne matrem meam? Matrem tuam videbo. Nonne homines virtutem æstimabunt? Omnes homines virtutem semper æstimabunt. Quando mihi librum mittes? Hoc ipso die ad te eum mittam. Solvesne homini quod debes? Hodie ei solvam. Nonne libros ad me mittunt? Certe, eos ad me mittunt. Quo tempore? Proximo mense. Num mihi solvere potes? Non possum quia pecunia mihi non est. Nonne hodie sororem tuam videbis? Videbo. Ubi erit? In foro. Ubi erunt amici tui? In schola. Num puer lectionem finiet? Eam non finiet, sed nos eam finiemus. Cur eam non finiet? Quia grammatica non est illi. Quando epistolam scribes? Hac nocte.

89.

Quis mundum ædificavit? Deus mundum ædificabit. Audivistine patris tui vocem? Patris mei vocem audiui. Quid pueri audiverant? Pueri magistri vocem audiverant. Quem timuisti? Canem timui. Quis mortem non timuit? Sapiens mortem non timuit. Quando per urbem ambulaveras? Heri per urbem ambulaveram. Quis pueros docuerat? Magister pueros docuerat. Num tu factum meum probaveras? Ego numquam factum tuum probaveram. Tunc historiam narraveras? Ego bonam historiam narraveram. Quis puerum sanaverat? Medicus pueri morbum sanaverat. Quem timuit puer? Magnum leonem timuit. Quis filium tuum laudaverat? Davus filium meum laudaverat. Quis peccaverat? Homo peccaverat. Timuerantne agricolæ leones? Agricolæ non timuerant leones. Quis cantaverit? Puella cantaverit.

90.

Quid magni æstimaveras? Virtutem magni æstimaveram. Quis agros araverat? Agricola agros araverat. Nonne leo puellas terruerit? Leo puellas terruerit. Quanti æstimavisti regis pietatem? Regis pietatem parvi æstimavi. Quis vocem meam audiverat? Davus vocem tuam audiverat. Legistine librum? Poetæ librum legi. Quis fuerat miles? Pater meus miles fuerat. Quando epistolam legisti? Heri epistolam legi. Quis græcum imperium fundavit? Alexander græcum imperium fundavit? Quis potuit rerum cognoscere causas? Nemo potuit rerum cognoscere causas. Studuistine lectionem? Certe: hodie eam studui. Fuistine Romæ interdum? Numquam ibi fui. Nonne latinè legere scis? Scio. Estne adhuc pater tuus in horto? Adhuc ibi est. Ubi hodie fuisti? In schola fui.

91.

Quid stúduisti? Lectionem meam studui. Quid vitavisti? Oulpam vitavi, laudem non merui. Nonne leo pueros terruerat? Leo pueros terruerat. Quis filios suos accusavit? Brutus filios suos proditiōnis accusavit. Vocavistine amicum? Vocavi. Quoties eum vocavisti? Sæpe eum vocavi. Num hos an

illos vocavisti? Nec unos nec alteros vocavi. Nonne pater te vocavit? Certe. Quid amavistis? Patriam nostram amavimus. Quos agros aravistis? Agros nostros aravimus. Quis fortem laudavit? Dux fortem militem laudavit. Ubi Phœnices habitaverunt? Phœnices Gadibus habitaverunt. Quænam mater liberos suos non docet? Bonæ matres liberos suos semper docent. Quis fabulas vobis narraverat? Magister multas fabulas nobis narraverat. Nonne Deus verba nostra audivit? Deus omnia verba nostra semper audivit. Quis benè dormiverit? Puella bene dormiverit.

92.

Quis epistolam scripsit? Frater meus epistolam scripsit. Nonne epistolam scripsisti? Epistolam manu mea scripsi. Quis libros tuos carpebat? Servus libros meos carpebat. Nonne puer flores carpserat? Puer flores in horto carpserat. Quos versus sculpserat? Horatii versus sculpserat. Quis flores carpserat? Puellæ flores carpserunt. Quis nomina nostra sculpsit? Nemo. Nonne soror tua nupsit? Soror mea Davo nupsit. Nonne epistolam scripseras? Epistolam manu mea scripseram. Quis portam clausit? Servus portam clausit. Quid Davus divisit? Davus omnia in tres partes divisit.

93.

Nonne librum misisti? Librum ad patrem misi. Ubi epistolam scripsisti? Epistolam Romæ scripsi. Ubi luserant pueri? Pueri in horto luserant. Quid carpsisti? Rosas in horto carpsi. Quis litteras ad regem miserat? Ego ad regem litteras miseram. Num glupsisti poma quæ in horto carpsimus? Minime. Quisnam pecuniam sumpsit et inter pauperes distribuit? Hæc puella pecuniam sumpsit a patre et inter pauperes distribuit. Quis Gallias divisit? Cæsar Gallias in tres partes divisit. Rex urbis portas hosti clausit. Num utile est tempus amittere? Numquam utile est tempus amittere. Quis leonem pinxit? Frater meus leonem pinxit. Nonne equites gladios strinxerunt? Equites gladios strinxerunt. Nonne poetæ pulchras finxerunt imagines. Poetæ pulchras finxerunt imagines. Quid inflexit arboris ramos? Onus ramos arboris inflexit. Nonne famula cibum coxerat? Famula cibum coxerat.

Quis urbem muro cinxerat? Rex urbem muro cinxerat. Quid dixisti? Nihil dixi. Nonne Davus pueri culpam texerat? Davus pueri culpam mendacio texerat. Quid pater tuus dixerat? Nihil. Tunc multa dixisti? Multa dixi. Estne servi cibum coquere? Servi est cibum domino suo coquere. Nonne aranea telam texit? Aranea nexat et texit telam. Nonne discipulus culpas suas simulatione texerat. Culpas suas simulatione virtutis texerat. Num faciem tuam pallio texoras? Nec texeram nec tegam faciem meam pallio. Quis vixit Romæ? Pater meus biennium ibi vixit. Estne turpe fœdus rumpere? Valde turpe est fœdus rumpere. Quis gallos vicit? Cæsar gallos vicit. Nonne galli fœdus ruperunt? Galli fœdus ruperunt. Quis carceris vincula rupit. Fur ea rupit. Ubi Davus genu suum fregit? Davus genu suum Romæ fregit. Num fregisti poculum tuum? Minime; sed puer suum fregit. Ubi hodie fuisti? In schola fui. Quid fecisti? Lectionem studui. Accepistine epistolam? Accepi. Legistine librum? Legi. Nonne equum emisti? Eum emi. Quid heri fecisti? Nihil.

Nonne Deus motum bestiis dedit? Deus bestiis motum et sensus dedit, et rationem hominibus addidit. Nonne pueri cucurrerant? Pueri cucurrerant. Quis cucurrit? Homo per agros cucurrit. Nonne lupus oves momorderat? Lupus oves momorderat. Quis oves totondit? Pastor oves totondit? Quis sensit aculeos? Qui rosas tetigit aculeos sensit. Nonne rex leges dederat? Rex leges populo suo dederat. Quis manus ad cælum tetendit? Homo manus ad cælum tetendit. Nonne equum vendidisti? Equum vendidi. Nonne Romani fœdera pepigerunt? Romani cum hostibus fœdera pepigerunt. Quis est mendax? Qui non facit quod spondit mendax est. Quis pecuniam tibi dedit? Nemo pecuniam mihi dedit. Nemone mihi crediderit? Nemo tibi credidit. Nonne hic homo stultos fefellit? Stultos artibus suis fefellit, prudentes non fallit. Num bene legi? Non legisti bene.

Nonne scripsisti? Scripsi. Quo tempore pater tuus venit? Cras venit. Quid fecisti hodie? Ut veni, epistolam scripsi. Quid fecit pater tuus? Ut ad amicum scripsit, exivit. Legistine litteras meas? Ut eas accepi, legi. Nonne pueri libros tibi dederunt? Ut venerunt, libros mihi dederunt. Mene cognovisti? Ut te vidi, cognovi te. Num aquam gelidam bibisti? Minime; sed vinum bibi. Nonne laborem patris adjuvi? Diligentia tua laborem patris valde adjuvit. Quando remedium morbi reperero? Cras remedium morbi repereris. Nihilne solvisti adhuc? Nihil adhuc solvi. Nonne equum domuisti? Equum calcari domui et freno. Quid jussisti? Hoc jussi, illud vetui. Num pauperes in molli cubili cubuerunt? Multi pauperes numquam in molli cubili cubuerunt. Num consilia spernis? Consilia non sperno. Nonne has arbores sevisisti? Has arbores manu mea sevi. Quando quiesces a laboribus tuis? Numquam quiescam.

97.

Nonne ver maria aperuit navigantibus? Ver maria aperuit navigantibus. Quis patriam e manibus hostium eripuit? Tu patriam e manibus hostium eripuisti. Ubi cubuimus? In molli gramine cubuimus. Nonne fortuna lætitiā dolori admiscuit? Sæpe fortuna lætitiā dolori admiscuit. Nonne stella nulla cælo micuit? Nulla stella toto cælo micuit. Nonne valles resonarunt? Colles vallesque pugnantium clamoribus resonarunt. Fricuistine corpus tuum? Corpus meum oleo frioui. Quid docevisti? Docevimus habitare in provincia. Num sprevisisti munera patris tui? Munera patris mei non sprevisisti. Ubi pueri oves pascebant? Pueri pascebant oves in saltibus. Quis flevit de morte filii? Pater flevit de morte filii.

98.

Quando pueri domum patris tui venerunt? Hodie venerunt. Nonne amici tui venerunt? Etiam venerunt. Quando aquam bibisti? Nunc aquam bibi. Quid studes? Sermonem latinum studeo. Num matri tue placuisti? Eī non placui. Quis tibi servit? Amici mihi servierunt. Favescas miseris? Eis

faveo. Quos libros legisti? Libros quos mihi dedisti, legi. Legistine quos tibi amicus dedit? Legi. Cui rerum natura paret? Deo rerum natura paret. Paruistine patri tuo? Patri meo parui. Cui apes parent? Apes reginæ suæ parent. Placetne pueris mutatio? Mutatio pueris placet, senibus displicet. Num animus corpori paret? Animus corpori non paret, sed corpus animo. Ignoscisne inimicis? Christianus sum et inimicis meis ignosco. Nonne iudex nocentem damnat? Iudex nocentem damnat, et rex ei ignoscit. Estne insania somniis credere? Somniis credere insania est.

99.

Ubi est liber meus? Super mensa est. Placuiistine magistro? Placui. Scripsistine ad patrem tuum? Heri ad eum scripsi. Num ad medicum scripsisti? Numquam ad eum scripsi. Mihine interdum scripsisti? Sæpe tibi scripsi. Estne liber super mensa? Est. Quoties pater tuus tibi scripserat? Duodecies. Vidistine filium meum? Vidi. Ubi eum vidisti? In foro. Quo tempore eum vidisti? Hodie. Succurristine pauperi? Ei succurri. Nonne huic homini benefecisti? Ei benefeci. Quis Deo servit? Qui legibus obtemperat, Deo servit. Quis bonis nocet? Nemo bonis nocet. Quis suo thesauro servit? Avarus thesauro suo servit. Dedistine librum fratri meo? Eum dedi.

100.

Nonne pecuniam fratri tuo dedisti? Dedi. Quantum pecuniæ ei dedisti? Multum pecuniæ. Num panem mihi dare vis? Eum tibi dare nolo. Quando pater tuus venit? Hac nocte. Qua hora? Mature. Venitne maturius quam ego? Maturius quam tu venit. Nonne legere discit frater tuus? Discit. Nonne vertere didicit. Non didicit. Novistine quem ego nosco? Eundem hominem nosco quem tu novisti. Invenistine libros meos? Meos inveni, sed tuos non invenio. Ubi eos invenisti? Super mensa. Quis est gratus hominibus? Qui Deo satisfacit, hominibus gratus est. Quibus nocet bellum? Bellum nocet populis, militibus placet. Nonne patriæ vivere debemus? Patriæ vivere debemus et amicis.

101.

Promittisne mihi domum venire? Id tibi promitto. Quid promisisti? Nihil promisi. Num pater tuus librum acceperat? Eum non acceperat. Nonne mihi das quod promisisti? Nihil tibi promisi. Quid mihi promisit pater tuus? Equum mihi promisit. Accepitne amicus multum pecuniæ? Paululum pecuniæ accepit. Quot pueri sunt in collegio? Quinquaginta sunt. Santne milites in Hispania? Sunt. Estne in horto multum pomi? Pomorum copia est. Quis magistro placet? Qui studet impense grammaticam, magistro placet. Quis legibus obtemperare debet? Omnis civis legibus obtemperare debet. Quibus mali favent? Mali malis favent. Nonne canis domus est custos? Canis est domus custos; fures allatrat. Cui librum dedisti? Pueri librum dedi. Nonne jam legere scis? Scio. Intellexistine id? Ex tuis litteris id intellexi. Num frater tuus bene legit? Male legit. Quomodo pueri epistolas scripserunt? Manu sua epistolas scripserunt. Nonne vertis latine? Recte latine verto. Quomodo pueri verterunt? Male verterunt.

102.

Nonne lectiones a magistro audiverunt? Eas audiverunt. Num me vocavisti? Non te vocavi. Quotum agis ætatis annum? Duodecimum. Quotum agit ætatis annum frater tuus? Nondum agit sextum ætatis annum. Estne æqualis tuus? Æqualis est meus. Quotum agit ætatis annum pater tuus? Ætatis suæ annum agit jam quinquagesimum. Suntne amici nostri juniores quam nos? Illi sunt majores natu. Num librum meum legisti? Adhuc non legi. Mene intelligis? Te intelligo. Nonne puer nos intelligit? Intelligit. Adivistine sonitum venti? Audivi murmur fontis. Quid audis? Murmur pluvie audio. Nonne canis nos allatrabit? Canis nos allatrabit. Num pennam tuam perdidisti? Eam non perdidisti. Num in foro fuisti? Non vero. Ubi mansisti? In urbe mansi. Nonne pater tuus exivit? Cum amico exivit. Fuistine Romæ? Ibi cum fratre fui. Perdidistine tantum pecuniæ quantum ego? Plus perdidisti quam tu. Scisne tantum quantum Davus? Minus quam ille scio. Quot lectiones legisti? Proxime decem legi.

103.

Cur non legis? Non lego quia liber non est mihi. Cur pecuniam huic homini dedisti? Quia amicus meus est. Cur frater tuus studet? Studet quia sermonem latinum discere vult. Cur hunc hominem diligis? Eum diligo quia bonus est. Legisne libros quos pater tuus tibi dedit? Lego. Intellexistine eos? Mediocriter intellexi. Nonne famulus tuus e foro rediit? Adhuc non rediit. Qua hora pater tuus rediit? Ille secunda hora rediit, sed mater mea quarta hora. Quamdiu a fratre tuo abfuisti? Diutissime abfui. Num a domo soror tua abfuit? A domo non abfuit. Quamdiu abfuisti? Triennium abfui. Esne ruri? Ruri sum. Estne gratum miseris succurrere? Gratisimum est miseris succurrere.

104.

Quamdiu nobiscum esse cogitas? Diutissime vobiscum esse cogito. Quo tempore domum redis? Statim redire cogito. Quamdiu hic permansisti? Per unum mensem. Quamdiu cogitas ibi esse? Biennium. Quantum amico debes? Multum pecuniæ illi debeo. Quo ire debes? Ad ludum cras ire debeo. Nonne pater tuus hodie venire debet? Certe. Quo tempore famulus venire debet? Statim venire debet. Quo tempore filii tui rus ire debent? Vere. Quo tempore redire debent? Hieme. Quis est inutilis homo? Qui sibi soli vivit, inutilis homo est. Estne brevis vita felici? Vita misero longa est, sed felici brevis. Nonne jucundus est alaudæ cantus? Alaudæ cantus jucundus est agricolis.

105.

Nonne plantæ cum solis calore crescunt? Sine solis calore plantæ crescere non possunt. Quo pater tuus ire debet? Rus ire debet. Nonne in urbe vitam agis? In urbe vitam ago. Num frater tuus in agro vitam agebat? Minime. Ubi vitam egit? In domo magistri sui. Num amicus tuus vivit ubi tu vitam agebas? Jam non vivit ubi ego vitam agebam. Quo tempore arbores florent? Vere arbores florent, æstate fruges maturescunt. Quo tempore terra quiescit? Hieme terra quiescit. Quamdiu Romulus regnavit? Romulus septem et

triginta regnavit annos. Quæ animalia hieme dormiunt? Quædam animalia tota hieme dormiunt.

106.

Quousque labora(vi)sti? Quartam horam matutinam usque. Quousque frater meus tecum fuit? Noctem usque. Quousque scripsisti? Usque nunc scripsi. Debetne frater tuus tecum esse diutissimè? Diem jovis usque mecum erit. Quamdiu laborare debeamus? Diem martis usque laborare debetis. Quousque sperare debeo? Usque ad reditum patris mei sperare debes. Quorsum iter fecisti? Galliam versus iter feci. Quousque pervenisti? Ripam fluminis usque perveni. Excelluistine alicui? Pluribus excellui. Quid tibi nunc displicet? Quod antea mihi arriserat nunc displicet. Num lectio tibi displicuerat? Minime. Quorsum iter fecisti? Fontem versus iter feci. Quorsum pater tuus iter faciebat? Extremum nemoris versus iter faciebat. Quo iter facis? Rus iter facio. Quorsum imus? Urbem versus imus. Quantum perdidisti? Cunctam pecuniam perdidisti. Num scis ubi pater meus est? Nescio. Nonne sedisti? Sedi.

107.

Ubi sedes? Juxta patrem meum sedeo. Quis in horto sedet? Soror mea ibi sedet. Nonne interdum iter facis? Multoties iter facio. Quo ire cogitas hac hieme? Romam ire cogito. Nonne amici tui iter facere cogitant? Per Hispaniam iter facere cogitant. Fuitne Romæ frater tuus? Fuit. Fecistine iter per Italiam (=Italia)? Iter feci. Quousque hic homo pervenit? Usque ad finem itineris pervenit. Ubi est domus tua? In urbe est. Ubi heri fuisti? In horto meo fui. Quamdiu ibi fuisti? Duabus horis (=per duas horas) ibi fui. Estne mare supra terram? Mare supra terram est. Suntne omnia æterna? Supra lunam omnia sunt æterna. Fuistine in Italia? In Italia multoties fui. Num pater tuus Romæ fuit? Adhuc non fuit, sed hac æstate ire cogitat. Qua Davus iter fecit? Italia. Quamdiu fuit consul? Usque ad mediam noctem. Concedisne amico quod te rogat? Minime. Quis peccat? Is peccat qui non obsistit injuriæ si potest. Num rebus meis intervenies? Numquam rebus tuis interveniam. Quis cæteris pictoribus excellit? Apelles cæteris pictoribus excellit.

108.

Estne opus tibi aliquid? Opus est mihi consilio tuo. Quid emere opus est tibi? Opus est mihi panem emere. Nonne aqua opus est tibi? Opus est mihi aqua. Quid facere debemus? Opus est nobis laborare. Quo ire opus est tibi? Opus est mihi domum ire. Quid eges? Multum pecuniæ egeo. Nonne eges epistolam scribere? Egeo. Estne tibi quod eges? Jam est mihi quod egeo. Num cares aliqua re? Non careo. Nonne tibi libros restituerunt? Eos mihi restituerunt. Quando tibi eos restituerunt? Hodie. Quid eget sapiens? Sapiens nulla re eget. Nonne metallis plumbi Hispania scatet? Metallis plumbi, ferri, æris, argenti, auri, tota Hispania scatet.

109.

Unde venis? Ex horto venio. Unde amicus tuus venit? Roma venit. A quo dona accepisti? A patre meo dona accipi. Num lectionem jam legisti? Adhuc eam non legi. Unde hic homo redit? Ex villa redit. Quanti erat equus tuus? Equus meus pluris erat quam tuus. Quanti hoc est? Viginti sestertiis. Quanti est hic agnus? Minoris est. Estne solatium vacare culpa? Vacare culpa magnum solatium est. Quis divitiis affluebat? Davus divitiis affluebat. Quis prudentia caret? Juvenis prudentia caret. Nonne usus est prosperitate? Magna usus est prosperitate et salute. Egetne homo consilio aliorum? Quivis homo eget consilio et amicitia aliorum? Deus solus nulla re indiget.

110.

Num annulus tuus tanti est quanti meus? Tanti non est. Cur tanti quanti meus non est? Quia tan venustus non est quam tuus. Quanti hæc catena est? Maximi est. Quanti hortus tuus est? Multum pecuniæ est. Visne eum vendere? Eum vendo. Estne tibi quod egebas? Est mihi quod egebam. Quid tibi defuit? Pennæ mihi defuerunt. Quo ire possum? Matritum ire potes. Quousque devenire opus est? Usque ad Barcinonem devenire opus est. Unde luna suam lucem accipit? A sole. Quando pater tuus veniet? Pater meus ex Italia hodie venit. Unde Cadmus litteras attulit? Cadmus ex Phœnice in Græciam litteras attulit.

III.

Nonne puer dormit? Non dormit, sed pater meus et soror mea longum dormiverunt somnum. Quis dormivit plus? Ego usque ad horam septimam dormivi, et frater meus usque ad decimam. Quis dormit? Ego dormio et cor meum vigilat. Rectène vivis? Vitam vivo beatam. Nonne vitam recte duxisti? Vitam recte duxi. Solvistine equum? Enim solvi. Implentne pueri munus suum? Pueri munus suum implent. Solvisne quod debes? Solvo quod debeo. Quomodo verto? Rectè vertis. Implevistine munus tuum? Munus meum implevi. Nonne rosa habet aculeos? Quo pulchrior est rosa, eo plures aculeos habet. Quid ab homine petis? Librum ab eo peto. Ecquid puer a me petit? Nihil a te petit. Num sermonem græcum discis? Eum non discio. Didicistine sermonem latinum? Didici. Quamdiu studuisti? Per bimestrem studui. Quota ætas est tibi? Vix decem annorum mihi est. Num domi est mater tua? Minime; exivit. Qua pater tuus iter fecit? Per Hispaniam iter fecit.

II2.

Quousque frater tuus est domi? Meridiem usque. Edistine? Edi. Qua hora edis? Hora quinta. Ubi edis? In domo patris mei edo. Nonne illic ire cogitas? Alacriter ire cogito. Scripsistine post me? Post te scripsi. Quo is? Cum sorore mea in templum eo. Quem quæris? Hominem quæro qui equum mihi vendidit. Quem quærebat frater tuus? Unum amicorum ejus queræbat. De quo quæris? De Davo quæro. Num de me quærunt? De te non quæsiverunt, sed nunc de me quærunt. Quis futura prævidet? Vir sapiens ex præteritis futura prævidet. Nonne humana contemnis? Cœlestia semper specto, humana contemno. Quis Moses fuit? Moses fuit vir magnæ auctoritatis? Alexander erat parva statura, sed Cæsar erat excelsa statura, colore candido, nigris oculis, valetudine prospera. Nonne pisces pedes habent? Pisces pro pedibus pinnas habent. Quis erat excellentis ingenii? Seneca vir erat excellentis ingenii atque doctrinæ.

113.

Nonne mel gustaveras? Id gustaveram. Placuitne tibi? Placuit. Quid gustaveras? Patris mei vinum gusta(ve)ram. Cur vinum tibi non placuerat? Quia aqua mihi plus placuerat. Placotne tibi hortos videre? Mihi semper placuit eos videre. Cui placuerat scribere? Fratri meo. Vidistine pueros qui student? Pueros vidi qui ludunt, sed non vidi eos qui student. Num frater tuus viderat hominem qui pecuniam mihi dedit? Non viderat eum qui tibi pecuniam dedit. Placetne tibi ambulare? Ambulare et studere mihi placet. Quis est ingratus? Qui beneficium non reedit, homo est ingratus. Estne maxima potentia Dei? Potentia Dei qui mundum creavit est maxima. Quid homines permovet? Vita, mors, divitiæ omnes homines permovent. Quid tibi placet? Mihi placet id quod tibi placet. Nonne lectionem memoriter discis? Placet mihi lectionem memoriter discere. Quoties scribis? Quater scribo. Scribuntne pueri toties quoties tu? Sæpe minus quam ego scripserunt.

114.

Cogitasne mihi librum dare? Librum tibi dare cogito si pennam mihi das. Cogitasne mihi solvere quod mihi debes? Tibi solvere cogito. Quid emere cogitaveras? Domum emere cogitaveram, sed pecunia non est mihi. Quænam est tempestas? Tenebricosum est tempus. Estne tempus frigidum? Tempus est frigidum. Num heri in agro fueras? Non fueram. Cur non fuisti? Quia turbida tempestas erat. Nonne cras ibis? Cras ibo si dies luculentus est. Num terra est sicca? Non est sicca, sed humida. Nonne luna lucet nocte (—per noctem)? Lucet luna luce quam a sole accipit. Lucetne virtus? Virtus in tenebris lucet. Super quo loquuntur hi homines? Super pulchritudine solis loquuntur. De quo loquitur magister? De justitia Dei loquitur. De quo loquitur soror tua? De mirificis cæli rebus loquitur. Super quo loqueris? Super amico tuo. Nonne umbra terræ obscurat lunam? Umbra terræ obscurat interdum lunam. Nonne equites nostri audacia excelluerunt? In illo prælio equites nostri audacia et vitute excelluerunt.

115.

Nonne exiverit famulus? Fortasse exiverit. Quis in ludum intraverit? Nescio quis intraverit. Nonne cras opus nostrum perfecerimus? Fortasse id perfecerimus. Num puer lectionem didicerit? Fortasse adhuc non didicerit. Num hodie ambulabimus? Minime. Cur? Quia tota nocte pluit. Visne in domum intrare? Intrabo et parentes tuos videbo. Visne sedere? Volo. Sedesne in mensa? Sedeo in sella. Ubi est famulus? In porta sederit. Nihilne a te alienum putas? Homo sum et nihil a me alienum puto. Nonne filium habes? Filium unicum habeo: quid dixi! immo habui. Audivistine aliquid de filio meo? Audivi. Ubinam est? Apud me. Venitne filius meus? Sic est. Nonne eum videre possum? Potes; satis jam pater durus fuisti. Quo tempore ad Galliam ibis? Proximo mense. Implevistine vino hoc poculum? Id implevi. Jamne pater tuus rediit? Rediit, sed eum non vidi. Num vis hunc librum afferre? Eum afferre nolo. Nonne famulus ad puteum descendit? Descendit. Quis in domum tuam ascendit? Nemo. Ascenditne puer? Ascendit, sed jam descendit.

116.

Num pecus ex monte descendit? Adhuc non descendit. Nonne equi currunt? Equi currunt per silvas et agros. Quis frigus non sentiet? Agricola frigus non sentiet. Quousque naves pervenerunt? Ad primam diei horam naves usque ad introitum magni portus pervenerunt. Laudavistine hunc juvenem an culpavisti? Nec laudavi nec culpavi. Nonne pluvia e nubibus decidit? Pluvia e nubibus in terram decidit. Debemusne vitiiis irasci? Vitiiis, non hominibus, irasci debemus. Ubi ranæ habitant? Ranæ in paludibus habitant. Ubi talpa habitat? Talpa sub terra habitat. Nonne omnia initium habent? Omnia initium habent, omnia pereunt, sola anima immortalis est. Quota hora in ludum is? Nona. Quota hora ad templum petis? Decima. Quot annos Romulus regnavit? Septem et triginta annos.

II7.

Optasne discere? Stude. Optasne divitias? Labora. Optasne esse felix? Virtutem cole, a vitiis discedito. Quando discedis? Statim discedo. Visne scire? Historiam lege. Visne pennam? Da mihi eam. Quid facio? Fac quod tuum est facere; stude, librum quære. Quo tempore amici tui discedunt? Mense proximo. Nonne sum bonus? Si vis esse bonus, Deum cole, parentes ama, rem tuam custodi. Nonne multa discere vis? Volo. Sermonem latinum discce, et multa alia facilius disces. Num portas claudio? Portas ne claudas. Quid audire debeo? Sapientis consilia audi. Nimum ne crede colori. Cœlestia semper spectato, humana contemnito, nosce te ipsum. Num pueros laudamus? Pueros ne laudatote nimum. Quid juvenes facere debent? Bonos libros legunto. Erone aliquando beatus? Si vis beatus esse, impera libidines. Quid tibi reddo? Libros mihi redde! Nonne memoriam exercere debemus? Memoriam exercetote et addiscitote quotidie aliquid. Nunc dic tu: quæ res te agitat? Nescio. Debemusne parentes amare? Parentes ama atque voluntati eorum pare.

II8.

Quid laudabo? Lauda quod laude dignum est. Quid Cicero dixit? Cicero dixit: suspice in cœlum et Deum senties. Num facio quod tu facis? Fac quod tibi suadeo, non quod ipse facio. Dic mihi: veniet pater tuus? Hodie venit. Cur pater filium ejus punit? Eam punit quia inobsequens est. Quis hunc hominem interfecit? Latro eum interfecit. Quis imperatorem interfecit? Miles per insidias eum interfecit. Quid ita hunc sonatorem interfecerunt? Quia adversus rempublicam conjurabat. Quot columbas necavisti? Uno ictu duas necavi. Quot sunt tibi columbæ? Sunt mihi sex columbæ. Ubi canis meus est? Pone tæ est. Nonne ad hortum eo? I, sed alacriter redi. Quid ita curris? Quia jam adverperascit, curro. Quis pone nos currit? Quidam homo pone nos currit. Nonne patriam defendere debeo? Ubi pericula imminent, armis defendito.

119.

Num verba de filio meo audi(vi)sti? Verba de eo non audivi. Quamdiu est quod uagister venit? Diu est quum venit. Quamdiu est quum hic manes? Annus est. Quamdiu est quum rex Matriti manet? Vix est viginti dierum. Quamdiu est quod lectionem perfecisti? Hora una est. Quamdiu est quum atramentum emisti? Diu est quod id emi. Quamdiu est quum frater tuus discessit? Biennium est. Quamdiu est quod latinè discis? Tertius mensis est quod disco. Num latinè loqui scis? Nondum; quia latinè loqui arduum est. Estne tibi bonum atramentum? Bonum atramentum mihi est. Cur id rogas? Ut mihi des aliquantulum de superfluo. Dic: quid est scholasticus sine calamo et atramento? Quod miles sine clypeo et gladio. Ubi sororem meam vidisti? In templo. Invenistine equos? Inveni. Ubi eos invenisti? In monte.

120.

Qua dux transivit? Per Bæticam (—Bætica) transivit. Qua transivisti? Per Matritum transivi. Quomodo tempus impendis? Tempus studiis impendo. Ubi agricola tempus impendit? Rure tempus impendit. Ubinam heri fuisti? Apud patrem heri fui. Nonne bene tempus impendisti? Tempus honeste impendi. Quomodo scholasticus pecuniam impendit? Honestis rebus pecuniam impendit. Quamdiu est quod me exspectas? Diu est quod te exspecto. Quid quæris? Librum amisi. Quem? Grammaticam. In scholauæ? In schola. Quo tempore? Hoc ipso die. Quæsivistine apud vicinos? Quæsiui. Estne turpe peccare? Peccare humanum est, sed ne pecca quia turpe est peccare.

121.

Cur ille homo fugit? Fugit ut eum non videant. A quo fugis? A cane fugio ut non me mordeat. Dic ne famulus veniat. Quis pueros docet? Magister pueros docet ut sapientes sint. Quid agit homo? Hoc agit ut se conservet. Quid agis? Hoc ago ut bene dormiam. Num homines vivunt ut edant? Non vivunt ut edant, sed edunt ut vivant. Venietne hodie amicus tuus? Veniet ut epistolam manu sua scribat. Num portam claudo? Eam ne claudas. Quid cupis? Cupio ut pa-

rentes ames. Quid cupit magister? Cupit ut parentibus tuis semper pareas. Num credemus quidquid audiamus? Ne credamus quidquid audiamus; ne dicamus quidquid credamus. Quis tacere debet? Qui dedit beneficium taceat; narret qui accepit. Quod arcanum amicus tuus tibi confidit? Tibi dicere non possum quod mihi secreto confidit. Quid cupis? Cupio ut deponas apud me arcanum. Quid tibi accidit? Mihi malum accidit. Nonne ad domum tuam eo? Veni antequam electo surgam. Nonne scribere cogitas? Scribere cogito antequam soror tua veniat.

122.

Quis ingenium suum noscere debet? Quisque suum noscat ingenium. Num vivimus ut edamus? Edimus ut vivamus. Nonne patriam amare debemus? Certe: patriam amemus, pareamus magistratibus, consulamus bonis, pauperes nutriamus. Nonne veteres linguas discimus? Veteres linguas discimus ut iudicium exerceamus mentemque excolamus. Quid nos oras? Vos oro ut attente verba mea audiatis. Quid optas? Opto ut puellæ legere discant. Nonne speras ut pater tuus veniat? Spero ut pater meus hodie veniat. Num reprehendam errores aliorum? Ne reprehendas errores aliorum, emmenda potius tuos. Nonne quisque conscientiam castam servare debet? Conscientiam quisque suam servet castam. Quid me oras? Te oro ut me audias benevole; ne me interpelles. Quid mihi suades? Suadeo tibi ut miseris succurras. Quid nobis magister suadet? Nobis suadet ut miseris non irrideamus; forsam non semper erimus felices. Nonne Deus imperat mari ut defervescat? Deus mare imperat ut defervescat, et mare defervescit. Quid vis? Volo ut me attenté audiatis.

123.

Ubi melius tempus impenderes? Rure id melius impenderem. Ubi nunc tempus impendis? Hodie tempus in villa impendo, sed melius id juxta matrem meam impenderem. Quid emereres si pecunia tibi esset? Scamna emerem. Quis accedit? Miles accedit. Nonne ad ignem appropinquas? Appropinquarem si esset mihi frigus? Quis juxta ignem sedet? Agricola. Quid cecidit? Arboris folia ceciderunt. Optasne ut mater tua veniat? Optarem ut alacriter veniret. Nonne crebro venires si prope urbem maneres? Si prope urbem manerem, quotidie

venirem. Nonne vos oves duceretis? Nos oves duceremus. Venistine ut me videres? Veni ut te viderem. Nonne edebatis? Edebamus ut vitam conservaremus. Nonne hunc librum legimus? Utinam omnes eum legeretis et præcepta ejus animis imprimeretis. Nonne intelligeres quod tibi dicerem. Intelligerem. Scribitne celeriter frater tuus? Celeriter scribit et legit. Nonne lectionem sensim discis? Eam celeriter disco. Nonne lectiones discis tam celeriter quam ego? Eas disco plus sensim quam tu. Legistine libros quos emisti? Eos legissem si latinè didicissem. Emistine pennas? Tot emi ut amplius emere non possum. Visne epistolam scribere? Adeo scripsi ut fessus sum.

124.

Quando mihi bacillum dabis? Nunc tibi darem si mihi esset. Quis duceret oves? Pastores eas ducerent. Venerasne ut urbis portas clauderes? Veneram ut urbis portas clauderem. Quis de moribus nostris videret? Si viveret Cicero, multum de moribus nostris rideret. Quid ante senectutem curavisti? Ante senectutem curavi ut bene viverem. Venistine? Veni ut civitatis mores noscerem. Nihilne petere possum? Noli petere quod ipse negares; noli negare quod ipse peteres. Nonne necesse est ut omnes homines laborent? Necesse est ut quisque laboret. Quid dux impera(ve)rat? Imperarat militibus suis ut victis parcerent. Quid capiebas? Capiebam ut factum meum probares. Nonne editis? Edimus ut vivamus, id est, ut vitam conservemus; at vos vivitis ut edatis et bibatis. Nonne hunc librum nobis dares? Hunc librum vobis darem, nisi scirem quantum ex eo fructum pueri perciperent. Nonne omnes mundi pulchritudinem agnoscunt? Utinam omnes mundi pulchritudinem et ordinem agnoscerent.

125.

Nonne ad me libros misisti? Quum legerim, eos ad te mittam. Mitte eos ad me, etiamsi non legeris. Ubi calamus meus est? Supra mensam est. Transivistine prope me? Longe a domo tua transivi. Quis prope te transivit? Homo quem non agnosco. Nonne hic puer multum dedit operam litteris? Satis operam litteris dedit. Num famulo dixisti ut descenderet? Non vero. Cur ei non dixisti? Etiamsi ei dixi-

sem non descendisset. Quis somno se dedit? Puer somno se dedit. Nonne mors omnes homines æquavit? Mors æquabit quos pecunia separaverit. Nonne deliberare debeo priusquam aliquid promittam? Priusquam aliquid promittas, delibera; et, postquam promiseris, facito. Qua hora te veste induis? Hora septima me induo. Qua hora te nudas? Nudo me ut cæno. Qua hora surgis? Surgo ubi excito me e somno. Cur tam in tempore surgis? Fratres mei adeo crepita[ve]runt ut excitaverunt me e somno. Quomodo puer se gerit. Bene se gerit. Quomodo tecum nauta se gessit? Bene se gessit, quia recte se omnibus gerit. Quamdiu est quod excita[vi]sti e somno? Hora est quod excitavi e somno. Quamdiu est quod surrexisti? Duabus horis est quod surrexi.

126.

Nonne tibi epistolam scripsi? Si mihi epistolam longiorem scripsisses, animum voluptate majore affecisses. Quis Davum in certamine superavisset. Nemo eum in certamine superavisset. Nonne id fecissent si diutius vixissent? Si diutius vixissent, id fecissent. Quid emisses si pecunia tibi fuisset? Domum emissem si potuissem. Nonne rus ivisses cum parentibus tuis? Ivisssem si potuissem. Nonne hodie epistolam meam accipere exspectabas? Eam accipere exspectabam atque accepissem si scripsisses. Visne librum meum per tuum permutare? Volo. Nonne bacillum tuum per meum permutavisses? Eum non permutavissem. Mutavistine vultum? Vultum mutavi. Quid est sapientis? Sapientis est consilium mutare. Quid nobis narrabis? Vobis narrabo quod audiverim. Quomodo odia multorum vitavisses? Si libidines domuisses, odia multorum vitavisses. Quid vobis narrabo? Nobis narrabis quidquid videris. Nonne mihi dedisses pecuniam? Nisi tu me roga(vi)sses ut totam pecuniam tibi darem, partem ejus aliis dedissem.

127.

Nonne pater tibi fundum dedisset? Si ego de arto agraria intellexissem permansissemque diutius cum illo, fundum mihi dedisset. Nonne periculum vita[vi]ssem si exspectavissem? Si quintam diem expectavisses omnia pericula vitasses. Num

fratrem tuum novisses? Nunquam eum agnovissem. Nonne ille te agnovit? Statim me agnovit. Quandiu est quod eum non videbas? Duobus annis. Nonne hunc nautam novisti? Tandiu est quum eum non video ut non agnovissem. Num hic juvenis jam exivit? Adhuc non exivit. Jamne dux exivit? Jam exi[v]isset, sed ægrotus est. Cur jaces humi? Quia scamnum non inveni. Quis in lecto jacet? Soror mea in lecto jacet quia ægrota est. Num virtus pecunia emitur? Virtus pecunia non emitur. Nonne justitia humana auro emitur? Justitia humana auro nonnumquam emitur. Quanti Josephus venditus est? Viginti nummis argenti venditus est. Dubitasne quod dico? Nec dubito nec credo.

128.

Num dubitas quod hic homo dixit? Dubito quia multoties verum non dicit. Emistine equum? Emi. Quanti eum emisisti? Duobus mille nummis argenti emi. Quanti hoc speculum emisisti? Viginti nummis argenti emi. Quid ita pueros magister pœna afficit? Eos pœna afficit quia libros ruperunt. Quid hodie fecisti? Hora septima surrexi, veste me indui, operam litteris dedi per tres horas, et ad ludum ivi. Ubi nunc vitam ducis? Gadibus. Fuistine diu Matriti? Viginti dierum fui. Quandiu Barcinone fuisti? Per unum mensem. Visne fratri meo loqui? Ei loqui opto, sed de me jocatur. Cur de te jocatur? De me jocatur quia maledico. Num maledixisti mihi? Non tibi maledixi. Quomodo vales? Recte valeo. Valesne? Corpus valet, sed crumena ægrotat. Si vales gaudeo, ego quoque valeo. Ut vales? Melius mihi est. Venistine salvus? Salvus veni. Si salvus venisti, bene est. Quandiu est quod parentes tuos non vides? Quatriduum est. Valentne? Recte valent. Salve, mi frater. Et tu, soror mea. O pater, pater mi, salve. Salve, mi fili, salve. Salve, mi amice; velesne? valuistine? Valeo et valui rectius. Vale. Cura ut valeas, nihil mihi gratius quam hoc facere potes. Cura, si me amas, ut valeas. Vale, mi optime frater; valetudinem tuam cura diligenter: salutem dic parentibus tuis meo nomine. Quis salutat me? Davus tibi salutem plurimam dat[=dicit]

129.

Nonne amor? Amaris. A quo amor? A patre tuo amaris. Nonne ratio hominem vincit? Homo ratione vincitur. Num fortis miles terretur? Miles fortis non terretur. Num

hostes terrent milites? Milites non terrentur ab hostibus. Quomodo annus dividitur? Annus dividitur in ver, et æstatem et autumnum et hiemem. Nonne laudamur? Vos laudamini, sed pueri pigri puniuntur. Quid tempus lenit? Dolor lenitur tempore. Quis laudatur a patre? Filius bonus laudatur, improbus vituperatur. Num ego ab aliis impellor? Tu non ab aliis impelleris, sed tua te impellit libido. Num cervi in Africa inveniuntur? In Africa nec apri, nec cervi inveniuntur. Nonne Deus mundum administrat? Providentiæ Dei mundus administratur.

130.

Quomodo divitiæ augentur? Divitiæ augentur labore.— Nonne ventus arborem movet? Arbor movetur vento, homines moventur cupiditatibus. Nonne terra movetur? Terra quotannis circum solem movetur. Quis a pueris docetur? Vos a pueris docemini, nos docemur a puellis. Nonne ab amicis diligor? Diligeris ab amicis et coleris ab hostibus patriæ. Nonne dolor oblivione lenitur? Dolor tempore et oblivione lenitur. Nonne sæpe in mari thesauri inveniuntur? Non semper in mari thesauri inveniuntur. Nonne ager aratur? Ager aratur et occatur ut fruges inde meliores proveniant. Nonne tempora mutantur? Tempora mutantur et nos mutamur in illis. Laudabimur nos? Vos laudabimini si lectionem recte discitis. Quis facile decipitur? Facile decipitur qui facile credit.

131.

Quomodo dolores leniuntur? Tempore dolores leniuntur. Quando quædam frumenta seruntur? Quædam frumenta mense Septembri aut Octobri seruntur. Quis laudatur a magistro? Discipulus laudatur a magistro quia diligens est. Quando finitur agricolæ labor? Agricolæ labor finitur mense Novembri. Quando urbis portæ clauduntur? Sub vesperum portæ urbis clauduntur. Nonne planetæ moventur? Planetæ circum solem moventur. Tunc magis laudaberis quam vituperaberis? Ego magis laudabor quam vituperabor. Num leges ab improbis servantur? Leges ab improbis nunquam servantur. Nonne aves terrentur? Aves terrentur sonitu. Nonne pietas filii a parentibus magni æstimatur? Pietas filii a parentibus magni æstimatur.

132.

Num omnis ager fert fruges? Non omnis ager qui seritur, fert fruges. Quomodo feræ domantur? Feræ domantur fame, atque verberibus. Quanti luscinia candida Matrili veniebat? Luscinia candida sex sestertiis Matrili veniebat. Quando finietur agricolæ labor? Agricolæ labor finitur mense Novembri aut Decembri. Nonne parentes liberos amant? Liberi a parentibus amantur. Num deformitate corporis fœdatur animus? Corporis deformitate non fœdatur animus, sed corpus ornatur pulchritudine animi. Estne Deus cujus numen adoramus? Deus est cujus numen adoramus, cui paremus et a quo conservamur. Num vis ab improbis laudari? Malo ab improbis vituperari quam laudari. Ubi commodius vivitur? Nusquam vivitur commodius quam domi. Nonne ego exspectabar? Per totam diem exspectabar. Nonne signa conspiciabantur? Hostium signa conspiciabantur.

133.

Quando color lusciniarum mutabatur? Autumno color lusciniarum mutabatur. Nonne populi latini agros colebant? Agri colebantur a populis latinis. A quo domus ædificabatur? Domus a servo ædificabatur. Num sine causa excusabaris? Non magna sine causa excusabar. Quando amici probantur? Amici rebus adversis probantur. Quo tempore mortui cremabantur? Apud romanos mortui plerumque cremabantur. Quis proditiōnis accusabatur? Davus proditiōnis accusabatur. Nonne stulta consilia negligentur? Stulta consilia negligentur aut rejicientur. Num miles fortis terrebitur ab hoste? Miles fortis non terrebitur ab hoste.

134.

A quo leges violabuntur? Leges ab improbis violabuntur. Nonne tempora mutabuntur? Tempora mutabuntur et nos mutabimur in illis. Egone laudabor? Tu, discipule, laudaberis, vos vituperabimini. Nonne prata floribus ornabuntur? Prata et agri floribus pulcherrimis ornabuntur. Commoveberisne matris tuæ precibus? Commovebor ejus precibus. Quando hic labor difficillimus finietur? Cras finietur. A quo

impugnabimur? Ab adversariis nostris impugnabimini. Nonne oppidum expugnabitur? Hoc oppidum brevi tempore expugnabitur. Nonne diligor ab amicis? In hac bona via si permanseris, ab amicis diligeris et a concivibus magni æstima-beris.

135.

Jubete quid facimus? Davum accusate proditionis. Tondemusne oves? Eas tondete, sed ne deglubite. Pater mi, iram tuam compesce. Num animal punis? Animal a me non punitur, sed a puero. Quis puniebatur? Puer a magistro puniebatur. Nonne Davus exulat? Davus a rege exulat. Quis per prætorem exulabit? Quidam homo per prætorem exulabit. Quæ lex in urbe erat? Hæc lex in urbe erat: Nemo in urbe sepelitor. Quid tibi pater tuus dixit? Dixit mihi: audi, fili mi, ne corrumpere a malis. Nonne sæpe admonebor? Sæpe admoneberis ut discas iras compescere. A quo vapulabit filius tuus? Filius meus a me vapulabit. Nonne ab hominibus bonis diligemur? Ab omnibus bonis diligemur si bonis moribus excellemus. Tunc opera mea adjuvaberis? Opera tua maxime adjuvabor. Nonne ab amicis deseremus si omnia pecuniæ postposuerimus? Si omnia pecuniæ postposueritis, ab amicis deseremini. A quo doceberis? A præceptoribus docebor.

136.

Quid nobis suades? Vobis suadeo ut virtutem colatis. Quis pœna liberabitur? Qui ad obsequium redierit, pœna liberator. Quam legem Solon sanxerat? Solon hanc legem sanxerat: Qui in bello occubuerint, publico sepeliuntur. Quæ lex Romæ erat? Romæ lex erat his verbis scripta: Nemo in urbe sepelitor neve uritor. Estne fabulosa hæc narratio? Hæc narratio adeo fabulosa est ut a nemine credatur. Nonne ab improbis discedo? Discedito ab improbis ne pravitate eorum inficiaris. Num verbis speciosis decipieris? Non sum tam imprudens ut verbis speciosis decipiar. Quid mihi suades? Ab improbis ne corrumpitor, neve flagitiis eorum contaminator: sorte tua esto contentus ut inter sapientes numereris.

137.

Quid rex imperaverat? Rex imperaverat ut in custodia tenereris. Nonne laudarer ab omnibus? Si officium tuum semper præstares, ab omnibus laudareris? Nonne ad me cucurris? Nisi pedum doloribus cruciarer ad te cucurrissem. Numquamne de inconstantia fortunæ admonebimur? Si semper bonis cumularemur, umquam de inconstantia fortunæ admoneremur. Numquamne de vicissitudinibus fortunæ cogitamus? Quam multis malis liberaremini si mature de vicissitudinibus fortunæ cogitaretis! Feriæne an ferieris? Nec feriar nec feriam. Quid est amicitia? Monere et moneri amicitia est. A quo amamur? A patribus vestris amamini. Quo tempore sparguntur semina frugum? Primo tempore veris sparguntur semina frugum.

138.

Nonne tibi placet iter facere? Mihi placet iter facere Rectene vivitur Matrili? Male vivitur. Cupisne iter facere Gallia? Gallia iter facere cupio. Num tibi placet iter pedibus facere? Mihi displicet iter pedibus facere. Num pedibus ire vis? Pedibus ire nolo quia fessus sum. Num ab amicis laudatus fui? Non laudatus, imo vituperatus fuisti. Quid ita vituperatus fui? Quia recte non das operam litteris. Quid facis per noctem? Postquam edo, laboro. Quando studes? Postquam scribo. Rectene hic dormitur? Male dormitur. Quid facis ubi scribis? Ubi scribo, exeo; sed paulo post redeo. A quo facta sunt omnia? A Deo omnia facta et constituta sunt. Cur vituperamur? Vituperamur quia non æstimamur. Quid hominem vicit? Homo victus fuit vi veritatis. Cur laudati fuerunt hi pueri? Laudati fuerunt quia studiosi sunt. Fraternalis tuus punitus erit? Forsitam punitus fuerit quia lectionem nesciebat. Nonne laudati erimus a parentibus? Forsitam ab illis laudati fuerimus?

139.

A quo mundus creatus est? Mundus creatus est a Deo. Nonne græci a Romanis superati fuerunt? Græci a Romanis bello superati fuerunt, sed non tam facile superati essent, si concordēs fuissent. Unde milites expulsi sunt? Milites ex silvis expulsi fuerunt. A quo recte docti essemus? A magistro recte docti essetis. Quid metuistis? Metuimus ne in hoc negotio falsa spe decepti sitis. Quid a Deo institutum est? A Deo institutum est ut vita hominis hoc terrestri curriculo non terminetur. Quid ad aures tuas pervenerat? Ad aures meas pervenerat quanta calamitate afflictus esses. Nonne mali homines accusantur? Homines mali accusantur et, si convicti sunt, damnantur.

140.

A quo interrogatus fuisti? Nemo est a quo non sim interrogatus quomodo e tanto periculo servatus sim. Quomodo captivi apud Romanos venierunt? Captivi apud Romanos sub hasta venierunt. Nonne binæ a Deo hominibus datæ sunt aures? Binæ a Deo hominibus datæ sunt aures, ora autem singula ut plus audirent quam loquerentur. A quo semper leges servantur? A bonis civibus leges semper servantur et semper servatæ fuerunt. Nonne a præceptoribus eruditi estis? A præceptoribus eruditi, a parentibus educati sumus. Qui e suspiciosus evadunt? Hi e suspiciosus evadunt qui sæpe decepti sunt. A quo Tyrus obsessa est? Tyrus ab Alexandro obsessa est. Quot urbes a Scipione sunt deletæ? Duæ urbes potentissimæ, Carthago atque Numantia, a Scipione sunt deletæ.

141.

Num pueros vides quibus flores dedi? Non video quibus flores dedisti, sed quos magister punivit. Cui pecuniam dedisti? Pecuniam dedi homini cuius frater venit. Num epistolam scripsisti? Penna non est mihi, qua de causa eam scribere non potui. Num lectionem studes? Liber non est mihi, qua de causa eam studere non potui. Num pater tuus exivit? Ægrotus est, qua de causa exire non potuit. Num domum de qua tibi locutus fui, emisti? Pecunia non est mihi, qua de causa eam emere non potui. Vidistine hominem a quo litteras

accepisti. Eum vidi. Vidistine specula quæ emi? Vidi. Quis scamna emit quæ vendidisti? Homo cujus filium heri vidisti. Cui effigiem dedisti? Eam hominibus dedi a quibus domos emi. Quem hominem nunc vides? Hominem video cujus famulus fregit speculum. Quem invenisti? Patrem inveni cujus filius amicus est meus. Cui gratias agis? Amico gratias ago. Rediistine in gratiam cum inimico tuo? Cum eo in gratiam redii. Estne alius locus hoc pulchrior? Juxta urbem est. Num domus tua longe hinc abest? Non longe abest. Num frater tuus major te est? Major natu me est.

142.

Quæ longitudo est hujus mensæ? Sex pedibus. Fines Helvetiorum in longitudinem millia passuum ducenta quadraginta patebant. Quantum abest Neapolis a Vesubio? Neapolis a Vesubio monte sex milliaria abest. Ubi Atticus sepultus est? Atticus sepultus est juxta viam Apiam ad quintum-lapidem. Quantum abest campus ab oppido? Campus abest ab oppido circiter millia passuum decem. Nonne Pompejus major fuit Cicerone? Pompejus biennio major fuit Cicerone. Quæ altitudo est mensæ? Duobus pedibus altitudinis est. Estne longus Hellespontus? Hellespontus quadraginta stadia longus est. Nonne navis a Noemo ædificata longa fuit? Navis a Noemo ædificata trecentos cubitos longa, quinquaginta lata, triginta alta fuit. Estne Februarius brevior cæteris mensibus? Februarius biduo aut triduo brevior cæteris mensibus est. Quis erat major Davo? Hic puer quatuor annis major erat Davo. Num major te sum? Duobus digitis major me non es.

143.

Quis Deum imitatur? Qui dat beneficia Deum imitatur. Pueros semper hortamur ut bonos mores imitentur malosque aversentur. Quæ animalia aversantur diem? Aversantur diem splendidum vespertiones. Videsne meliora? Video meliora proboque, deteriora sequor. Nonne bonos imitari debeo? Bonos imitare, infirmos tuere, senes reverere. Nonne suos quisque debet tueri? Suos quisque debet tueri. Quid dux decrevit? Dux decrevit in prælio vincere aut mori. Quis suam patriam defendere conabatur? Cato suam patriam amabat, atque eam defendere conabatur. Quis totam Græciam subjicere conatus

est? Philipus Macedonum rex totam Græciam suo imperio subjicere conabatur. Nonne frater et soror reversi sunt? Frater et soror qui profecti erant, reversi sunt. Num medici omnibus morbis mederi possunt? Medici omnibus morbis mederi non possunt.

144.

Nonne lupus ovibus insidiatur? Lupus ovibus, vulpes gallinis, canis leporibus insidiatur. Quis nos non amat? Quis nobis adulatur, nos non amat. Canisne domino blanditur? Canis domino blanditur ac furibus minatur. Quid medetur animo? Medetur animo virtus. Nonne multi divitiis male utuntur? Multi divitiis beneficiisque male utuntur. Quis de misera vita gloriari potest? Nemo gloriari potest. Nonne boni sempiterna vita fruuntur? Boni, post mortem, sempiterna vita fruuntur. Num vita, qua nunc fruimur, sempiterna est? Non vero. Nonne armis utimini? Armis et equis utimur. Quid pueri discere debent? Pueri omnibus vitæ officiis fungi discant.

145.

Quis beatus est? Beatus est qui omnibus vitæ officiis fungitur. Num homines optimis rebus abutuntur? Non semper homines optimis rebus abutuntur. Nonne parentes felicitate suorum liberorum lætantur? Certe lætantur et eorum fama gloriantur, eorum honoribus fruuntur. Nonne omnes sunt divites? Divites sunt omnes qui cælo et terra frui possunt. Eratne Diogenes felicior quam Alexander? Diogenes, qui in dolio habitabat, qui oleribus vescabatur, qui nullis fruebatur voluptatibus, felicior erat quam Alexander qui imperio Persarum universo potitus fuerat. Nonne Roma orbe terrarum potita erat? Roma pene toto orbe terrarum potita erat.

146.

Meministine vivorum? Vivorum memini, nec mortuorum oblivisci possum. Quis injuriarum obliviscitur. Vir bonus injuriarum facile obliviscitur, sed beneficii semper recordatur.

Num hominis est injurias meminisse? Non est generosi animi injurias meminisse. Quis novos amicos sibi parat? Davus novos amicos sibi parat et veterum obliviscitur. Nonne animus futura prævīdet? Animus meminit præteritorum, præsentia cernit, futura prævīdet. Quid est proprium stultitiæ? Aliorum vitia cernere, suorum oblivisci. Improbusne homo suarum libidinum recordabitur? Aliquando cum dolore libidinum suarum recordabitur. Nonne memineris? De omnibus rebus meminero. Quid recordari debeo? Sæpe recordare quid Deo, quid parentibus, debeas. Nonne Deus nostri miseretur? Deus nostri miseretur, aliorum misereamur; misereamur eorum qui in calamitatem decidunt. Nonne Deus miserebitur mei? Miserere pauperum ut olim Deus misereatur tui.

147.

Nonne canis adulatur hero? Canis adulatur hero; furi-
bus minatur. Nonne canis ferarum vestigia scrutatur? Ca-
nis ferarum vestigia scrutatur et persequitur. Nihilne ego
obliviscor? Tu nihil oblivisci soles; Cæsarem imitare qui ni-
hil oblivisci solebat præter injurias. Quam vocem sturni imi-
tantur? Sturni humanam imitantur vocem. Quis te consolabi-
bitur? Inocentia mea me consolabitur. Nonne omnes mori-
emur? Omnes moriemur, alii citius, alii serius. Nonne
oculi mentiuntur? Frons, oculi, vultusque sæpè mentiun-
tur, sed verbum sæpissimè. Nonne apri sibi medentur? Apri
in morbis sibi medentur hedera. Nonne boni auxiliabuntur
bonis? Boni bonis semper auxiliabuntur. Tene sequor?
Sequere me: in bellum proficiscamur. Quid dixit Jesus? Je-
sus dixit: Qui sequitur me, non ambulat in tenebris. Mene
sequeris? Sequar et pro patria moriemur: dulce et decorum
est pro patria mori. Si ita Deo placuerit pro patria moria-
mur. Nonne Deus omnia tuetur? Deus tuetur et moderatur
res omnium hominum.

148.

Estne operæ pretium miseros consolari? Certe: consola-
mini miseros: hortamini pavidos, auxiliamini laborantibus.
Num homines fortuna metimur? Homines virtute metimur,

non fortuna. Quis bonos homines imitabitur? Bonus bonos imitabitur eorumque vestigia sequetur. Quibus adversabimur? Adversabimur illis qui mala reipublicæ minentur. Erasne in timore? In timore eram ne inimici vobis insidiantur. Nonne pueros hortamini? Pueros hortamur ut malos mores fugiant et aversentur. Quid medetur vulneribus? Tempus vulneribus medetur. Nonne homines amicitiam mentiuntur? Sæpe homines amicitiam mentiuntur et verbis adulantur. Quis inter pessimos non numerabitur? Qui magnos homines æmulatus fuerit, inter pessimos non numerabitur. Vererisne ne nobis insidiantur? Vereor magnopere ne improbi vobis insidiantur.

149.

Quorsum is? Eo cubitum? Ad quid venisti? Te visum veni. Num multi veniunt adjutum amicos? Multi veniunt salutatum amicos, pauci eos adjutum. Estne jucundum visu? Jucundum est visu atque auditu. Nonne sum dignus amatu? Dignus es amatu. Quid est difficile quæsitum? Scientia difficilis est quæsitum. Nonne gallinæ eunt cubitum? Gallinæ cum sole eunt cubitum. Quo Davus ivit? Davus venatum ivit. Nonne pueri venatum iverunt? Iverunt. Quis Roman venit pacem petitem? Legatus Romam venit pacem petitem. Nonne fugis quidquid turpe est? Fugio quidquid turpe est dictu atque factu. Quod est optimum, facillimum est factu? Quod facillimum est factu, non semper est optimum. Quid est jucundum auditu? Nihil est tam jucundum lectu et auditu quam oratio sapientibus sententiis ornata. Qui legatos ad Cæsarem miserunt? Galli legatos ad Cæsarem miserunt rogatum auxilium. Victine legatos mittunt pacem petitem? Victi, non victores, mittunt legatos pacem petitem.

150.

Vidistine tabulam? Vidi: tabula est visu digna. Nonne venerunt ludos spectatum? Ludos spectatum venerunt. Quis revocatus est? Hannibal patriam defensum revocatus est. Nonne nefas est dictu quod inhonestum est factu? Nefas est dictu quod inhonestum est factu. Estne gratum tempus

impendere per noctem in horto? Gratum est tempus impendere ibi. Num pluit? Diu est quod non pluit. Nonne nunc pluit? Forsitam, ventus flat vehementer: jam tonat: audisne? Audio, sed procella adhuc longe abest. Oh Deus, ut pluit! Tunc ingredi in illam domum ausus est. Quo nunc ibimus? Quorsum iter faciemus? Exiamus. Ego fessus sum: sedebimus in umbra hujus arboris: hic mecum potes hac nocte requiescere fronde super viridi: sunt nobis mitia poma et copia lactis pressi: jam procul villarum culmina fumant et umbræ cadunt de montibus altis.

151.

Quis est bonus civis? Civis servans semper legem bonus est. Vidistine ægrotum? Vidi ægrotum cubantem. Quid est jucundum visu? Jucunda visu est arbor florens. Quid audivisti? Audivi fistulam pastoris ducentis oves. Estne pernicioosa frigida potio? Sudanti frigida potio pernicioosa est. Nonne medici prosunt? Medici medentes morbis, prosunt generi humano. Num longum est tempus laboranti? Laboranti nullum tempus est longum. Estne grata potio sitiendi? Esu-
menti gratissimus est cibus, sitiendi potio. Quid gallus reperit? Gallus escam quærens, margaritam reperit. Eritne puer obediens? Puer jussis vestris obediens erit. Vidistine Davum? Davum vidi sedentem in bibliotheca. Quid est senectus? Senectus est semper operosa. Numquam animus est sine metu? Male agentis animus numquam est sine metu. Nonne leones rugiunt? Leones esurientes rugiunt. Ubi cecidit Davus? Davus in prælio cecidit arma contra patriam ferens.

152.

Credisne facile? Facile credam vera dicenti. Quis de divina Providentia dubitabit? Nemo, cunctam intuens terram, de divina Providentia dubitabit. Decerpsistine hæc poma? Hæc poma sedens decerpsi. Quis est qui totam diem jaculans non aliquando collineet. Nemo est. Nihil affirmas? Nihil affirmo, dubitans plerumque et mihi ipse diffidens. Num scripta mea flagitare audes? Scripta tua jam diu exspectans, flagitare non audeo. Ubi pueros deprehendistis? In via publica

pueros ludentes deprehendimus. Leo escam quæritans, conspexit equum pascentem in prato, et tentavit illum dolo capere. Salve, inquit, frater. Ego sum medicus; si laboras aliquo morbo, utere opera mea et brevi sanus eris. Equus videt insidias hostis callidi, et, simulans morbum, ait: Pes dolet graviter mihi: inspice, quæso, vulnus et medicinam admove. Leo accedit; at equus impegit calcem medico, eique frontem extrivit. Sæpe decipitur qui vult decipere.

153.

Suntne leones innoxii? Leones satiati innoxii sunt. Estne doctus puer? Puer sermonis latini doctus est. Num tempus amissum reparari potest. Nemo tempus amissum reparare poterit. Quando surrexisti? Precatus Deum surrexi. Nonne puer profectus est? Patrem amplexus profectus est. Quo tempore natus est Christus? Imperante Augusto Christus natus est. Bibimus sitientes? Sitientes bibimus. Quis regno expoliatus fuit? Cræsus, a Cyro victus, regno fuit expoliatus. Nonne truncus perit? Radice succisa, truncus perit. Ubi Dionysius pueros docebat? Dionysius Syracusis expulsus, pueros Corinthi docebat. Num elephantes nocent? Elephantes nemini nocent nisi lacessiti. Nonne venisses? Admonitus venissem. Ubi pueros docebis? Roma expulsus, Carthagine pueros docebo. Nonne stellæ vobis parvæ videntur? Stellæ nobis parvæ videntur immenso intervallo a nobis disjunctæ. Num Davus venit? Ad cænam vocatus nondum venit.

154.

Quamodo Troja deleta est? Troja equi lignei ope capta, incendio deleta est. Abiitne frater tuus? Scripta epistola abiit. Nonne Romani duos consules creavere. Tarquinio Superbo Roma expulso, pro rege duos consules creaverunt. Nonne homines libros vituperant? Multi homines vituperant libros non intellectos. Nonne discipuli tacere debent? Præceptore loquente discipuli taceant. Ubi est famulus? Pecunia accepta, exivit. Cur venisti? Admonitus a patre tuo, ad te veni. Nonne felix es? Me juvene, felicior eram. Nonne quiescitis? Hoc difficillimo labore confecto, quiescemus. Jamne reviviscis? Dolore paulo ante cruciatus jam quasi reviviscis. A quo laudaberis? Vituperatus ab aliis, a te laudaberis.

bor. Cuidam adolescenti unguentis delibutum caput habenti inquit Diogenes: Vide ne bonus capitis odor malum vitæ tuæ ac famæ odorem afferat. Quis est Deus? Thales interrogatus quid esset Deus: Quod, inquit, caret initio et fine.

155.

Nonne horti flores edunt? Cum tempus anni incaluit, horti flores atque herbas edunt. Quando pacis artes reviviscunt? Cum belli tumultus deferbuerunt, pacis artes reviviscunt, Quis injuste facit? Qui injuriam a suis non propulsat, injuste facit. Quis lapide ictus interiit? Pyrrhus cum Argos opugnaret, lapide ictus interiit. Quando præmium accipiam? Cum animum tuum domueris, præmium accipies. Nonne omnes consilia ægrotis damus? Omnes cum valemus, recta consilia ægrotis damus. Quando Cæsar Romam rediit? Quum Cæsar Pompejum Italia expulisset, Romam rediit. Num Gratidianus officio boni viri functus est? Gratidianus officio boni viri functus est, cum esset prætor. Nonne ratio monet amicitias comparare? Quum vita sine amicis insidiarum plena sit, ratio ipsa monet amicitias comparare. Nonne lupus agnum rapuit? Famuli pascebant oves in saltibus, quum lupus, ex silva prorumpens, terruit gregem et matris ab ubere agnum rapuit. Nonne Pompejus aufugit Brundisium? Cæsar quum, ex Gallia veniens, Rubiconem trajecisset, Pompejus cum senatu aufugit Brundisium.

156.

Quando movemur misericordia? Maxima movemur misericordia quum homines rebus necessariis carere videmus. Augustus quum nuntium accepisset de clade Variana, exclamavit: Quintili Vare, redde mihi legiones meas. Alexander quum piratam comprehesum iuterrogaret, quo jure maria infestaret: Eodem, inquit, quo tu orbem terrarum; sed quia id ego parvo navigio facio, latro vocor: tu, quia magna classe, imperator. Mulier vidua quæ texendo vitam sustentabat, solebat ancillas ad opus excitare simul ac galli cantus auditus erat. At illæ, quotidiano labore defatigatæ, statuerunt gallum interficere; quo facto in deteriorem conditionem inciderunt; nam domina, de hora incerta, sæpissimè media nocte famulas excitabat. Catilina, quum videret quanta ira et odio Ciceronis oratione animos senatorum implevisset, in summum furorè concita-

tus, reliquit curiam. Nemone nos vituperabit? Quum officia vestra feceritis, nemo vos vituperabit. Nonne dabis operam ut me videas? Dabo operam ut te videam quum id satis commodé facere potero. Nonne tibi dicam quid scripserim? Quum iterum te inveniam dices mihi quid scripseris aut legeris.

157.

Nonne tempus leniturum (est) dolores? Tempus leniturum dolores. Veniesne ludos spectaturus? Veniam ludos spectaturus. Nonne lecturus es? Aliquid lecturus sum. Estne futura utilis patriæ militum virtus? Militum virtus semper utilis futura est patriæ et civibus. Quis exercitum deducturus fuit. Imperator exercitum deducturus fuit. Unde Cicero fugiturus erat? Cicero fugiturus erat ex Italia. Quando pater tuus rediturus est? Nescio quando pater meus in urbem rediturus sit. Num scis quando soror tua reditura sit? Nescio quando reditura sit. Quis urbem reliquit, mox cum pluribus rediturus? Catilina, vir ingenio malo pravoque, urbem reliquit mox cum pluribus rediturus. Nonne ad nos scripturus eras? Ad vos scripturus eram. Nonne Alexander in Asiam contendit? Alexander in Asiam contendit regnum Persarum occupaturus. Laudatne sapiens semper bona? Sapiens semper bona placitura laudat. Nonne pii homines ad felicitatem perveniunt? Pii homines ad felicitatem perpetuo duraturam perveniunt.

158.

Nonne Roma futura fuit opulentissima? Roma futura fuit opulentissima. Nonne Scipio in Africam trajecit? Scipio in Africam trajecit Carthaginem deleturus. Suntne hæ divitiæ certæ? Hæ sunt divitiæ certæ semper permansuræ. Quis hodie venturus est? Nauta hodie venturus est. Quis pecuniam daturus est tibi? Nemo pecuniam daturus est mihi. Nonne equum empturus es? Cras eum empturus sum. Nonne puer hortulum culturus est? Puer hortulum suum est culturus. Num pater tuus hodie venturus est? Hodie non venturus est, sed cras. Rediitne Cæsar Romam? Cæsar Romam rediit copias quam maximas comparaturus. Esne amicus reipublicæ? Tam sum amicus reipublicæ quam qui maxime. Abiitne puer? Patrem suum eonsulturus abiit. Quid ei suasit? Pater dixit: Qui amicós suos est laudaturus, cautus est, eodem modo, qui

inimicos suos vituperare vult, cautus futurus est, quoniam et laudantes et vituperantes justis esse debent; et quum vita nostra tam brevis sit, enitatur ut quam maxime diuturnam nostri memoriam relinquamus. Jugurtha adversus romanos quam maximas potuit armavit copias,

159.

Estne veritas laudanda? Veritas laudanda est, mendacium vituperandum. Suntne pueri laudandi? Pueri sunt laudandi; puellæ etiam sunt laudandæ. Nonne diligentia adhibenda est? Diligentia in omnibus rebus adhibenda est? Nam error stultitia dicenda est? Non omnis error stultitia est dicenda. Estne laudanda sororis meæ pietas? Sororis tuæ pietas est laudanda. Quomodo beneficia danda sunt? Tacite beneficia danda sunt. Nonne virtus colenda est nobis? Virtus colenda est nobis. Num imperator bellicosus est laudandus? Non est laudandus; si autem bellum est necessarium, bellum ipsum non est vituperandum. Nonne serendum est? Etiam post malam segetem, serendum est. Quid lex jubet? Lex jubet ea quæ facienda sunt. Nonne amici mihi eligendi sunt? Amici tibi sunt eligendi. Estne discendum? Etiam seni discendum est. Quomodo injuriæ tolerandæ sunt vobis? Injuriæ patienter vobis sunt tolerandæ. Numquid sine jure faciendum est? Nihil sine jure faciendum est.

160.

Quid nobis vitandum (est)? Suspicio nobis vitanda est. Quando tibi moriendum est? Nemo scit quando sibi moriendum sit. Nonne pugnandum est? Pugnandum est ut vitam conserveamus. Quid maximi æstimandum est? Vera animi magnitudo maximi æstimanda est. Nonne rure manendum tibi erat? Rure totam hiemen mihi manendum erat. Nonne pleraque labore paranda sunt? In vita humana pleraque labore et studio paranda sunt. Quæ inimicitiae magis timendæ sunt? Occultæ inimicitiae magis timendæ sunt quam apertæ. Apud Pythagoram discipulis per quinque annos tacendum erat. Vir quidam, postquam cibos multo sale et pipere conditos sumpsisset, media nocte lecto exsurgens, magna voce exclamavit: Ad ignem! ad ignem! His clamoribus vicini accurrerunt, ac quærentibus ubinam arderet; In gula mea, respondit, in gula mea,

161.

Nonne Romani luxuriæ se dederunt? Romani, postquam orbem terrarum subegerunt, luxuriæ se dederunt. Nonne milites quieti se dederunt? Quum milites in urbem progressi essent, quieti se dederunt. Quum Cimón accusatus fuisset proditionis, mulctatus est decem annorum exilio. Themistocles quum minus esset probatus parentibus quod et liberius vivebat et rem familiarem negligebat, a patre exheredatus est. De ea re quum scribatur ad Senatum, legati statim cum litteris mittuntur. Quum milites de hostium adventu edocerentur, continuo summo pugnandi ardore flagraverunt. Mea pericula neglexi, inquebat Cicero, dum timorem a patria propulsarem. Quum philosophus interrogatus fuisset quid esset pretiosissimum, respondit. Tempus.

162.

Nonne Miltiades milites suos impulit ad dimicandum? Quum Miltiades donaturus fuisset multis præmiis milites suos, eos impulit ad dimicandum. Num Davus ob virtutes eximias accepit præmium? Quum laudandus esset ob virtutes eximias, nullum accepit præmium. Quum Brutus de rebus suis in senatu relaturus sit, per portas effugit. Cyrus, primus Persarum rex, multa bella gessit et multos populos subegit. Quum Cræsum, Lydiæ regem, vicisset, flammis eum occidere statuit. Quum Cræsus jam in rogo staret, ter Solonis nomen exclamavit. Cyrus qui aderat, interrogavit cur hoc faceret. Cræsus respondit: Solon cujus hoc tempore memor sum, homo est sapiens: quum ego felix mihi esse videbar, hic mihi dixit: Nemo ante mortem beatus est. Hoc momento intelligo quam verum hoc dictum fuerit. Quum hoc Cyrus audiret, liberavit Cræsum vinculis, et ab hoc tempore Cyrus et Cræsus amici facti sunt.

163.

Quid est sapientia? Sapientia est ars bene vivendi. Quid est parsimonia? Parsimonia est scientia supervacuos sumptus vitandi. Quis est cupidus discendi? Diligens discipulus cupidus est multa discendi. Nonne apum prudentiam imitari debemus. In agendo prudentiam apum imitari debemus.

Estne homo cupidus videndi. Homo est cupidus nova semper videndi. Num venisti ad ludendum? Ad discendum non ad ludendum veni. Suntne omnes homines discendo idonei? Multi homines audiendo magis idonei sunt quam discendo. Quomodo hominis mens alitur? Hominis mens discendo alitur. Quomodo prosperé omnia cedunt? Vigilando, agendo, bene consulendo, prospere omnia cedunt. Licurgi leges laboribus erudiunt juventutem venando, currendo, esuriendo, sitiendo, algendo, æstuando. Ut equus natus est ad cursum, bos ad arandum, canis ad venandum, sic homo natus est ad intelligendum et ad agendum.

164.

Cui est similis dives avarus? Dives avarus similis est homini equum posidenti, sed equitandi ignaro. Quis est scribendo tam impiger quam tu? Davus est scribendo plus impiger quam ego. Nonne homines studiosi sunt nova sciendi? Plerique homines studiosi sunt nova audiendi et sciendi. Qui sunt veri nostri amici? Qui nos a peccando avocant, ii sunt veri amici nostri. Estne inutilis charta emporctica? Charta emporctica inutilis est scribendo. Estne longum tempus ætatis? Breve tempus ætatis satis longum est bené beatéque vivendo. Estne lectio necessaria? Lectio necessaria est; alit enim ingenium, et cogitando inveniendoque animum fatigatum reficit, et non scribere tantúm nec tantum legere debemus. Apes debemus imitari quæ ducunt succum ex floribus ad mel faciendum idoneis. Lectio certa prodest, varia delectat. Quid hodie in schola fecisti? Nihil, magister locutus est. De quo locutus est? De Deo. Quid dixit? Deus, inquit, cœlum terramque creavit intra sex dies; lucem fecit et eduxit e terra plantas et arbores; solem fecit et lunam et stellas, aves quæ volitant in aere et pisces qui natant in aquis; fecit omnia animantia, postremo hominem et die septimo quievit. Debemusne colere Deum? Cultus Dei optimus est ut veneremur semper eum mente pura, integra, incorrupta, quia Deus nullum habet locum in terra gratiorem anima pura.

Nonne libri inserviunt? Libri inserviunt acquirendo eruditionem [—eruditioni acquirendæ] Estisne cupidi epistolam scribendi? Cupidi sumus epistolæ scribendæ. Suntne multi cupidi libros legendi? Multi cupidi sunt emendi libros, non legendi. Ad quid dulcia verba idonea sunt? Dulcia verba ad placandos animos idonea sunt. Arripiesne occasionem exercendæ virtutis? Omnem occasionem exercendæ virtutis arripiam. Quis peritus fuit civitatis regendæ? Thimotheus peritus fuit civitatis regendæ. Estne puer studiosus scribendi? Puer studiosus est epistolas scribendi. Nonne nocendum est? Nemini nocendum est, parcendum est victis. Quid jucundum est? Jucundum est parentibus dare causas lætandi. Quis jure vituperatur? Jure vituperatur qui tardus est ad referendam gratiam. Nonne homines in amicis eligendis negligentes sunt? Permulti in equis parandis magnam adhibent curam, et in amicis eligendis negligentes sunt? Nonne aves ad imitandum vocis humanæ sonum dociles sunt. Quædam aves ad imitandum vocis humanæ sonum dociles sunt. Estne studiosus puer? Ciceronis legendi studiosus est puer.

Cur credendum est Davo? Credendum est quia nos nunquam decepit. Nonne malis nocendum est? Neque bonis neque malis nocendum est. Nonne veteres machinis utebantur? Veteres ad defendenda urbium mœnia machinis utebantur. Quis est ridiculus? Ridiculus est qui multis libris emendis doctus videri vult. Nonne cupiditas gloriæ hominem incitat? Cupiditas gloriæ multos homines ad difficillimas res suscipiendas incitat. Nonne prohibenda est ira? Prohibenda est ira in puniendo. Quam utilitatem ex irascendo percipis? Nullam. Nonne utendum est consilio amicorum? Etiam in secundissimis rebus utendum est consilio amicorum. Somnus homini a natura datus est ad pellendam lassitudinem reparandasque corporis vires. Fenestræ cubiculorum in quibus dormimus interdiu aperiendæ sunt ut vapores exeant, aer purus intromittatur. Deus animantes hominis causa fecit; ut equum vehendi causa, arandi, bovem; venandi et custodiendi, canem. Imperator cum militibus venerat occupaturus civitatem.

Quid apud Ciceronem legistis? Legimus apud Ciceronem historiam esse lucem veritatis, testem temporum. Quid dixisti? Dixi famem esse condimentum cibi. Nonne homines beati esse cupiunt? Omnes homines beati esse cupiunt. Quid vides? Video avaros pecuniam maximi aestimare. Estne fortuna cæca? Certum est fortunam cæcam esse. Quid manifestum est? Manifestum est Doum hunc mundum creavisse? Nonne certum est spem tuam te fefellisse. Certum est spem meam me fefellisse. Quid manifestum est? Manifestum est nautas navem ad nostram ripam dirigere. Num satis est pulchra esse poemata? Non satis est pulchra esse poemata, dulcia sunt. Quid Ægyptii dicebant? Ægyptii dicebant solem et lunam Deos esse. Quid consul in senatu nuntiavit? Consul in Senatu nuntiavit hostes ad portas esse. Nonne intellexisti me esse in valetudine. Ex litteris tuis intellexi te esse in valetudine. Quid Davus intelligit? Intelligit se nihil posse facere sine aliorum auxilio.

Nonne scitis Ciceronem doctissimum fuisse? Scimus Ciceronem Romanorum doctissimum fuisse. Non sentis animum tuum esse mortalem? Sentio animum meum non posse mortalem esse. Quis corrigi non vult? Corrigi non vult qui se peccasse negat. Audivimus Socratem æquissimo animo venenum hausisse: credebat enim animas hominum post mortem vivere. Nihil de me audivisti? Scis me jam dudum de te nihil audivisse, nec litteras a te accepisse. Quid a poetis accepimus? A poetis accepimus antiquissimis temporibus homines in summa innocentia et morum integritate vitam degisse. Mathematici docent terram nostram circa solem trecentis sexaginta quinque diebus cursum suum conficere. Sedebat puer flens ad puteum. Fur rogat causam flendi. Puer dicit, rupto fune, incidisse in aquas urnam auri. Homo exiit se, insilit in puteum, quærit. Vase non invento, conscendit atque ibi nec puerum nec suam invenit tunicam. Puer, quippe, sublata tunica fugerat. Falluntur interdum qui fallere solent.

169.

Quid credis? Bonos viros præcaturus esse pacem. Scisne te moriturum esse? Scio me aliquando moriturum esse. Num credis illum cras venturum esse? Non credo illum cras venturum esse. Quid auditis? Audimus te Corinthi aliquandiu habitavisse, et nunc Athenas reversurum esse. Nonne credis virtutem profuturam esse? Credo virtutem profuturam esse hominibus. Quid sciebas? Sciebam ex litteris tuis tabellarium posthac non esse venturum. Epaminondas, quum animadverteret se animam statim emissurum, usque eo ferrum in corpore retinuit quoad renuntiatum est vicisse Beotios. Certum est patrem filii sui mortem vindicaturum esse. Vir sapientissimus fuit Solon. Quum interrogatus esset, cur non constituisset supplicium adversus eos qui necabant parentes, respondit: quod nemo id facturum est. Darius regni sepulcrum aperiri jusserat quod speraverat se magnam auri copiam ibi inventurum esse. Hic homo asserit bonum esse quicquid dicit agitque. Notum est omnibus imperatorem hanc per urbem transiturum.

170.

Plato sic hominem definierat: Homo est animal bipes et implume. Ei definitioni quum discipuli Platonis applauderent, Diogenes gallum gallinaceum plumis nudatum produxit in scholam:—En, inquit, hic est homo Platonis. Salvus sis, Domine! Bene tibi sit Dave; dic mihi quid optes. O Domine! dies est clarissimus, omnia per agros eximia refulgent pulchritudine; ubique avium concentus exaudiuntur; ubique flores halant odores suavissimos. Quid tibi nuntiat pater? Pater meus nuntiat mihi se cras venturum: eum tam cito venturum esse non credebam; dixerat enim in Italiam iturum esse: gaudeo quod erravi. Spero nos vobiscum interfuturos esse spectaculo, et vos redituros esse eadem hora qua nos. Non credo me iturum esse hodie ad spectaculum; si tamen patrem meum assensurum esse putarem, id libenter eum rogarem. Hic miles historiam narrat quam legisse credo, ille refert vulnus accepisse.

171.

Nonne dici potest magistratum esse legem loquentem? Vere dici potest magistratum esse loquentem legem. Facinus est vinci civem romanum: scelus verberari; prope parricidium necari. Quid speras? Spero fore ut vituperationem timeat. Nonne certum est animantia creata fuisse a Deo? Certum est animantia creata fuisse a Deo. Spero hostes a nostris victum iri. Meritò dicitur divitias agendas fuisse labore. Credo hominem creatum fuisse a Deo: Certum est Davum labores meos maximi aestimatum esse. Censeo divitias auctum iri labore. Qui amat aliquem ea facit quæ ei gratâ fore intelligit. Factum tuum omnibus probatum iri non credo. Quid putabas? Putabam futurum fuisse ut tacerent, quoniam nihil boni habebant quod dicerent. Putasne eum pensa perfecturum esse sua, quum hora spectaculi venerit? Certum habeo eum omnia perfecturum fuisse: non credebam eum tantam adhibuisse diligentiam.

172.

Num putas fore ut brevi professor noster advenerit? Credo eum post unam horam ingressurum fuisse. Quis ex vobis hunc discipulum a magistro puniendum esse non putavit? Jam pridem locutus sum te sermonem latinum rectè ediscendum esse si constanti animo litteris operam das. Notum est omnibus hunc hominem bene nummatum fore si voluisset; sed sapienter judicavit se beatitudine non gavissurum per divitias. A quo putas te nisi a magistro docendum esse? Hic puer videtur mihi lectiones melius sciturum esse, si eas accurate studeret. Quis sapientior fuit, Heraclitus an Democritus? Alius joculari cunctis vitiis solebat, alio mos erat semper flere. Quis tibi videtur laude dignus, Horatius an Virgilius? Mos apud me est per noctem studere. Quem credebas arbores vastavisse nisi ventum? Quem existimas egregium fuisse poetam nisi Virgilium? A quo putabas patriam liberandam fuisse nisi a te?

173.

Quid Cicero dicebat? Cicero dicebat non posse jucunde vivi nisi honeste vivatur. Nemo tam doctus est ut doctior esse non possit. Vos non tam docti estis ut doctiores esse non possitis. Potestisne mortem effugere? Nemo mortem effugere potest. Quid sentis? Sentio non posse meum animum esse mortalem. Quid prodest? Prodest ante mediam noctem cubitum ire, et mane surgere. Possimus pronuntiare homines malos esse, et fuisse et futuros esse. Num res tales sunt quales videntur? Res non semper tales sunt quales videntur. Multi sunt qui malunt videri boni quam esse. Præstat in egestate vivere quam inhonesté.

174.

Achilles, bello Trojano mori maluit quam domi otiosa vita senescere. Noli gloriam honestati antepone. Davus Spartam redire volebat. Noli foris quærere quæ tibi domi paratæ sunt. Si tales estis quales vultis videre, bene est. Antonius Pius celebratam Scipionis sententiam sæpé in ore habebat: «malle se unum civem servare quam mille hostes interficere.» Eadem ferre atque eadem nolle, ea demum firma amicitia est. Fundamentum perpetuæ famæ est justitia, sine qua nihil potest esse laudabile.

175.

Nonne vobis tulerunt auxilium? Quarto die nobis tulerunt auxilia. Num omnes sciunt refferre beneficium? Non omnes refferre beneficium sciunt. Tunc hunc dolorem ferres? Hunc ego dolorem æquo animo ferrem. Quis est tan demens ut sua voluntate mœreat? Nemo est tam demens ut sua voluntate mœreat. Occasione oblata amicis proximus. Injurias ferendo majorem laudem quam ulciscendo mereberis. Noli ulcisci injurias, quas tibi homines intulerunt. Quid fers manu? Pecuniam refero quam fur e domo nostra abstulerat. Charitate, benevolentiaque ablata, omnis est e vita ablata jucunditas. Quid times? Timeo Danaos et dona ferentes. Quid aufert vires? Morbus aufert vires. In gratia referenda agros fertiles imitari debemus, qui multo plus afferunt quam acceperunt. Quando est eundum? Mane eundum est. Si diligen-

tes estis, doctis fietis. Nonne hirundines in terras calidiores abeunt? Constat hirundines, incunte autumno, in terras calidiores abire. Nonne fraterculus tuus cubitum ivit? Ivit. Quid capis? Cupio ut tu et soror tua redeatis. Quæ vitari nequeunt, æquo animo ferenda sunt. Tulistine librum? Eum tuli.

176.

Noli, dives factus, eorum oblivisci qui pauperibus profuerint. Quando hirundines redibunt (—redituræ sunt?) Incunte vere hirundines redibunt, autumno in terras calidiores abitura. Præteribam forte domum tuam, quum magnam hominum frequentiam ex ea vidi exeuntem. Hostes queunt tibi divitias, virtutes autem nequibant eripere. Num factum fuit quod tibi dixi? Nondum factum fuit, sed fiet crastino die. Cur ad ludum puer latus fuit? Latus fuit ad ludum quia discere opus est illi. Num pater tuus exivit? Non exivit. Nonne ambulare soles? Quandoque ambulare soleo. Quorsum tendis? Ad hortum tendo, sed nunc ad forum eo. Ullusne homo periit? Multi periere. Quomodo? Fame perierunt. Transivistine per forum? Nolui transire. Quo nunc is? Apud patrem meum eo. Diogenes, quum olera ei lavanti Aristipus dixisset: Si Dyonisium adulare velles, ista non esses: Imo, inquit, si tu ista esse velles non adulares Dyonisium.

177.

Scis quo anno captum sit Saguntum? Quidam scriptores tradiderunt Saguntum oppidum captum ab Hannibale esse octavo mense postquam cœptum est oppugnari. Memento te esse hominem. Hannibal Romanos sic oderat, ut in gratiam cum illis redire nullo modo posset. Caligula, cum probè sciret, quanto odio civibus esset, dicere solebat: Oderint dum metuant. Demonax interrogatus quando cœpisset philosophari: Tum, inquit, quum cognoscere me ipsum cœpi. Memento te hominem esse, et omnibus hominibus moriendum esse. Vulpes, fame coacta, uvam appetebat ex alta vite dependentem. Quam cum summis viribus saliens attingere non posset, tandem discedens ait: Nondum matura est, nolo acerbam sumere.

178.

Quid ajunt amici? Inquiunt nos non venisse. Quid ais? Te esse puerum studiosum ajo. Ecquid ajebas? Ajebam patrem tuum scribere. Esne? Esto: ego non esurio. Salve, o pater, salve? Salvebis a meo Cicerone. Negasne? Tu ais, ego nego. Clavim cedo atque ocludam ostium. Te salvum venisse vehementer gaudeo. Quid Epicurei ajebant? Epicurei ajebant summum bonum esse in voluptate. Cedo aquam manibus, puer, appone hic mensulam. Deos quæsumus consilia tua salutaria sint. Agis, rex Lacedæmoniorum, audiens quosdam horrere hostium multitudinem, ait: Non percontandum est quot sint hostes, sed ubi sint. Idem interrogatus quot milites haberet? Quot sufficiunt, inquit, ad fugandos hostes.

179.

Nonne æstate grandinat? Æstate grandinat, hieme ningit, per totum annum pluit. Vidistine Davum? Vidi eum miserum, et me ejus misertum est. Num te pœnitet vixisse? Non me pœnitet vixisse. Sæpe nos pœnitet locutos fuisse, nunquam tacuisse. Quando stultitiæ te pudebit? Non tantum stultitiæ me pœnitet, sed etiam illius me pudef. Num hieme grandinat? Hieme ningit, non grandinat. Quem tædet vitæ? Hominem otiosum tædet vitæ? Quo tempore pecudes domum redeunt? Ubi vesperascit pecudes domum redeunt? Socratem non pudebat fateri se multa ignorare. Quid interest adolescentium? Adolescentium interest bonos libros legere. Quid nostra refert? Refert nostra qui quotidie a Deo beneficia accipimus, ut quotidie ei gratias agamus. Quid vobis accidit? Accidit nobis res mira. Sæpe evenit ut utilitas cum honestate certet. Refert uniuscujusque nostrum patriam defendere. Interest omnium hominum non diu vivere, sed bene vivere.

180.

Quid ad salutem reipublicæ refert? Ad salutem reipublicæ refert ut magistratus suo officio fungatur. Quis beatus est? Beatus est ille cui etiam in senectute contigit ut sapientiam assequi possit. Nemini licet leges patriæ violare. Expedit pueris litteris operam impense dare. Sapientes olim paupertas magis delectabat quam thesauri. Quid restat tibi? Ea quæ pertinent ad veritatem et fidem, sunt digna homine justo: Homines divitiæ magis juvant quam virtutes; virtus tamen nos magis decet quam divitiæ. Naturæ lex ad omnium hominum felicitatem pertinet. Lex jubet servare quod ad nos attinet, et vetat subripere quod pertinet ad alios. Nonne pugnatum est? Pugnatum est acriter ab utrisque. Num juvenem garrulitas decet? Modestia juvenem decet, garrulitas dedecet. Nonne Romæ Catilina minatus est? Catilina Romæ ferrum et flammam minatus est. Ajunt homines plus in alieno negotio videre quam in suo. Quid vobis imminet? Magnum periculum nobis imminet.

181.

Ubi frequens nebula est? Circa flumina et lacus frequens nebula est. Justitia erga Deum dicitur religio: erga parentes, pietas. Sunt qui putent fidem non esse servandam adversus hostes. Nonne cometæ sunt mirabiles. Cometæ, ob raritatem et speciem, sunt mirabiles? Nonne apud Ægyptios mortui condiebantur? Apud Ægyptios mortui condiebantur ac servabantur. Quanto tempore Deus mundum creavit? Deus mundum creavit intra sex dies. Nonne consul Romam veniet? Post viginti dies consul Romam veniet. Nonne papilio circum flores volitat? Papilio circum flores volitat. Nonne pisces extra aquam exspirant? Pisces extra aquam exspirant. Ubi reges victi ibant? Ante triumphantis currum ibant reges et duces victi.

182.

Nonne longum est iter per præcepta? Longum est iter per præcepta; breve per exempla. Nonne procella imminet? Procella imminet: ardea paludes deserit atque supra nubes volat; Num corpus propter animum factum est? Corpus prop-

ter animum factum est, non animus propter corpus. Ubi Francia sita est? Francia cis Alpes sita est; sed Romanorum Gallia trans Alpes jacebat. Nonne ego loquor? Tu solus, infra lunam, ante lucem, per insidias, ob oculos Cæsaris supra modum loqueris. Suntne penes Deum spes hominum? Penes Deum sunt omnes spes hominum. Quorsum acus magnetica semper tendit? Acus magnetica Septentrionem versus semper tendit.

183.

Nihil clam Deo agere possumus. Nonne Deus tecum est? Si Deus mecum esset, nihil timerem. Num a me epistolam accepisti? Nullam a te epistolam accepi. Nonne dicis quod de republica sentis? Dicam ex improvise quod de republica sentio. Num animus cum corpore moritur? Animus cum corpore non moritur. Num vulgus ex veritate multa æstimat? Vulgus ex veritate pauca, ex opinione multa æstimat. Alexander omnia, oceano tenus, vicit. Canis adversus latrones pro domino pugnat. Maximæ divitiæ præ doctrina contemnendæ sunt. Maximum bonum est mens sana in corpore sano. Augustus vini parcissimus erat; non amplius ter bibeat super cœnam. Absque notitia Dei quæ potest esse solida felicitas?

184.

Nonne viator sub arborem confugit? Quum pluit, viator sub arborem confugit. Num pueri de futuro cogitant? Pueri de futuro non cogitant, in diem vivunt. Nonne animus super omnia se effert? Magnus animus super omnia humana se effert. Quo plurimæ aves advolant? Plurimæ aves sub hiemen in peregrinas terras advolant. Vitium in dies crescit. Quid invidiam in nos concitat? Amplissima fortuna invidiam in nos concitat. Quando romani se in castra receperunt? Sub occasum solis Romani se in castra receperunt. Quum sol occidit aves se subter folia arborum abdunt. Cuidam Persæ in colloquio dicenti: Solem præ jaculorum multitudine et sagittarum non videbitis, unus e Lacedæmoniis respondit: In umbra igitur pugnabimus.

185.

Quo te capessis? Capesso me domum. Quæ te causa impulit ut hic venires? Nulla causa me impulit. Ubi est frater meus? Frater tuus eodem loco est quo reliquisti. Atticus Athenis habitabat habebatque in Italia possessiones. Paulus, apostolus, Romæ, Corinthi, Ephesi, Athenis aliisque compluribus locis evangelium prædicavit. Multi solent æstate rus abire, sed ante hiemen rure in urbem redeunt. Felix qui in fertile rure suam vitam agere potest. In qua urbe vivimus? ubi sunt tam superba Carthaginis mœnia? ubi maritima gloria adeo inclyti portus? ubi tot exercitus? ubi tantus equitatus? Omnia ista duobus Scipionibus fortuna partita est.

186.

Noctu hac de re deliberavit pater; tum benè manè in viam nos dedimus. Quando venies? Perendie ante meridiem. Olim calamus adhibebatur scribendo, hodie penna anseris. Quando ad me redibis? Ad te mox redibo, paulisper exspecta. Jam pridem scholam frequentare desiisti. Quoties nostra gaudia nostri doloris principium sunt! Vituperandus est qui, epulando, nimium temporis consumit. Adolescentiæ est minus prudentiæ, senectutis minus fiduciæ. Qui hodie seminat, cras colliget. Semel privatim a patre, iterum publicè lege coactus. Arbores magnæ diu crescunt, una hora extirpantur. Mutatio soli cœlique multum jucunditatis habet. Vile solum Sparte est; altæ cecidere Mycenæ.

187.

Nonne admiramini sapientiam Dei? Meritò admiramur sapientiam Dei. Quis stultè agit. Qui multa cupidè appetit, stultè agit. Quid vult magister? Magister jure vult ut discipuli ipsum atentè audiant. Nonne mavis tacere quam loqui? Malo tacere quam temerè loqui. Omnes qui de patria benè meriti erant, splendide remunerabantur [a] Romanis. Domum revertor mœstus, animo fere perturbato. Ille iit passim, ego ordinatim. Facilé adversam fortunam sustinet, qui semper eam exspectat. Cito pede præterit ætas. Veniet tacito

curva senecta pede. Romani quidem facti sunt celeberrimi, sed etiam duriter vivebant, alacriter ibant ad pugnam et pro patria fortiter cadebant.

188.

Nonne Romani multa bella felicissimè gesserunt? Romani gesserunt quædam bella fortius quam felicius. Illi citius quam prudentius agunt. Canis timidus vehementius latrat quam mordet. Quando pater tuus venturus? Pater meus dicitur celerius opinione venturus. Nonne Alexander hostes persequutus est? Alexander hostes prudentius quam avidius persecutus est. Sic ait, et dicto citius tumida æquora placat. Res malè cecidit, non vestra culpa, sed fortunæ casu. Cuidam dicenti maximum esse numerum hostium, unus e Lacedæmoniis respondit: Tanto major erit nostra gloria.

189.

Nonne poetæ post mortem nobilitari volunt? Quare nemo vitia sua confitetur? Possumusne numerare quoties nostri parentes nobis dederint recta consilia quibus non parvum? Numquid præterita mutare possumus? Num scimus quo se conferant aves peregrinantes? Nequidquam liberum te dicis: annon est metus omnis servitus? Quis paupertatem non existimet? Scire vellem ubi sit, unde venit, quo vadat. Dic mihi quota hora sit. Omnes tendunt ad gaudium, sed unde stabile consequantur, ignorant. Quæritur idemne sit pertinacia et perseverantia. Scimusne quomodo ille, qui semper felix fuit, malam fortunam laturus sit? Disputabant veteres philosophi casus factus sit mundus.

190.

Interrogas me num ire te jubeam in exilium? Non jubeo, sed si me consulis, suadeo. Olim quæstio erat num terra rotunda esset. Quæritur cur doctissimi viri de maximis rebus dissentiant. Mori cupis?: discite prius quid sit vivere. Cogita tecum an gratiam retuleris quibus gratiam debes. Uter est doctior, tunc an frater? Uter miserior est, cæcus an surdus? Sumusne mortales an immortales? Quæritur unusne sit mundus an plures? Isne est quem quæris annon? Stellarum numerus par an impar sit incertum est. Scisne luna, sua luce

án aliena splendeat? Nihil refert utrum sit aureum poculum an vitreum. Romulus a Senatoribus interfectus est, necne? Hominibus natura prodesse jubet: servi liberine sint, quid refert.

191.

Nonne est mors certa? Ita est. Estne miles intus? Est. Auditne Deus omnia verba nostra? Audit. Visne aperté loqui? Sané quidem. Mene quærit soror tua? Veré. Hæcine tua domus est? Ita. Servus esne an liber? Servus. Abiitræ solus? Solus. Servine estis an liberi? Quanti emisisti librum? Viginti nummis. Mihine? Tibi. Solusne homo in terra ratione præditus est? Quota hora Davus venit? Secunda hora. Num forte non invita(vi)sti Clodium? Invitavi. Cur ergo non venit? Quia venturum se negavit. Cur id non statim dixisti? Quia de eo non sum a te interrogatus.

192.

Num scelestus sum? Non es. Estne illa tua sententia? Nihil minus. Num pater tuus venit? Non vero. Num hæc avis eadem est? Non est. Tene delectat hic nuntius? Non vero. Præstatne utilitas honestati? Non. Estne amicitia nostra vobis cara? Imo etiam. Num scribere potes? Non possum. Quis ego sum saltem, si non Sosia? Nescio. Vidistine uxorem meam? Nihil minus. Nonne irata es? Non sum irata. Prandistine? Non vero.

193.

Non tentes quod effici non potest. Num te delectat hic nuntius? Non me delectat hic nuntius. Nemo non liberos suos beatos esse cupit. Nemo non benignus est sui iudex. Iste nec matrem quidem venerabatur. Sæpe ne utile quidem est scire quod futurum sit. Græculus otiosus et loquax, fortasse doctus et eruditus. Sed ego fortasse vaticinor. Nonnunquam ea quæ prædicta sunt, minus eveniunt. Sunt inter nos nonnulla communia. Venitne nauta ad te? Non venit. Num est equus niger? Haudquaquam. Tunc olim miles fuisti? Nequaquam. Heus! non es domi? Non sum. Impudens! non audio te loquentem? Imo tu impudentior, nuper ancillæ tuæ credidisti te non esse domi, et tu non credis mihi ipsi?

194.

Si tu et Tullia valetis, gaudeo, ego quidem valeo. Num virtus potest vi eripi? Virtus nec eripi nec subripi potest vi. Nonne pax jucunda est? Pax quum jucunda tum salutaris est. Impedit consilium voluptas, nec habet ullum cum virtute commercium. Fœdior non exilio solum, sed etiam morte servitus est. Quædam terræ aut frigore rigent, aut uruntur calore. Ut mihi succurras etiam atque etiam rogo. Viri nobiles vel corrumpere mores civitatis vel corrigere possunt. Dic mihi quare luna modo rubeat modo palleat. Regina apum cæteris dissimilis est, tum magnitudine tum nitore. Musica et excitat languentes et languefacit excitantes. Hæc neque ego neque tu fecimus. Jus semper quæsitum est æquabile, neque enim aliter jus esset. Estne pater dives? Non dives, sed bonus est.

195.

Illi igitur duodecim cum canibus venaticis exierunt. Magno Atilio ea cunctatio stetit, namque filium iutra paucos dies amisit. Omne vitium turpe est; vitium autem est invidia; ergo invidia turpis est. Hac pugna nihil nobilius; nulla enim unquam tam exigua manus tantum exercitum devicit. Videtis nihil esse morti tam simile quam sonnum; atqui dormientium animi maxime declarant divinitatem suam. Brevis a natura nobis vita data est; at memoria bené reditæ vitæ sempiterna. Frons, oculi, vultus persæpe mentiuntur; oratio vero sæpissime. Colenda est justitia propter se, nam aliter justitia non esset.

196.

Quid ratio vult? Ratio vult ut æquo animo feramus quæ mutare non possumus. Nonne formica ad fontes descendit? Formica sitiens ad fontem descendit ut biberet. Nonne edimus ut vivamus? Edimus ut vivamus, id est, ut vitam conservemus; at vos vivitis ut edatis et bibatis. Estne hæc vita brevis? Hæc vita brevior est quam ut tota hominis vita esse possit. Quid natura poscit? Natura poscit ut quieti et sonno aliquantum demus. Hominis corpus celsum et erectum est ut cælum intueri possit. Non erat mos apud Græcos ut mulie-

res cum viris mensæ accumberent. Magnopere te hortor ut hos de philosophia libros studiose legas. Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas. Alexandro successor quærebatur, sed major moles erat quam ut unus subire eam posset. Quid mihi suades? Tibi suadeo ne miseris irrideas. Cave ne quid temere dicas aut facias. Cura ne in morbum incidas. Præcepit militibus ne regem occiderent?

197.

Regulus senatoribus dissuasit ne captivos redimerent. Gallinæ pennis fovent pullos ne frigore lædantur. Quid metuis? Metuo ne pluat. Non vereor ne quid timide facias. Quid me rogas? Hoc te primum rogo, ne demittas animum. Miltiades hortatus est pontis custodes ne a fortuna datam occasionem liberandæ Græciæ dimitterent. Vide ne ignoto homini nimium fidas. Alexander edixit ne quis ipsum, præter Apellem, piægeret. Miles metuit ne pax firma sit, mercator ut sit. Timebam ne evenirent ea quæ acciderunt. Timeo ut labores tantos sustineas. Cavendum est ne pœna major quam culpa sit. Metuo ne verum non dixeris. Homo scelestus semper veretur ne peccata sua patefiant. Omnes labores te excipere video: timeo ut sustineas. Avarus addit, auget, accumulatur; semper veretur ut satis habeat. Hannibal timens ne Romanis traderetur, patriam suam reliquit.

198.

Quid obstat quominus homo sit beatus? Nihil impedit quominus beati esse possimus. Populus non obstat quominus dux copias mitteret. Malus pudor sæpe obstat ne peccata nostra fateamur. Quid prohibuit Darius? Darius edicto prohibuit ne Pœni homines hostias inmolarent. Nec ætas impedit quominus agri colendi studia teneamus usque ad ultimum tempus senectutis. Verè sapiens numquam dubitabit quin immortalis sit animus. Senectus non impedit quin litteras colamus. Num rex prohibuit ut milites gloriam augerent? Rex non prohibuit quominus milites acceptam gloriam augerent. Summa perfundor lætitia quod habeam filium qui non mentiat. Ut verum dicam nullam ei reprobationem faciendam hoc die tenui habui. Quis dubitare potest quin omnia mente divina regantur? Quis impedit quin bonis artibus rem familiarem augeamus. Lex christiana non prohibet quin divitias compare-

mus: vetat ne iis impensius studeamus. Nihil est quin male narrando possit depravari. Nemo tan ferox est moribus quin faciat aut dicat nonnumquam aliquid quod laudari queat

199.

Non dubium est quin terra circa solem movetur. Nullum animalium genus adeo ferox est quin vehementer amet prolem suam. Nemo erit tam stultus quin hoc fateatur. Bonus vis esse cras: quin hodie? Nihil in rerum natura invenitur quin sapientissime a Conditore mundi institutum sit. Bene facis quod me adjuvas. Admiratus sum quod nihilominus ad me tua manu scripsisses. Valerius laudabat fortunam Bruti, quod pro republica dimicans, mortem occubisset. Socrates accusatus est quod corrumperet juventutem. Audienda nobis ex inimicis veritas, quia semper est utilis. Nemo solis ortum occisumque miratur, quoniam quotidie fiunt. Non te laudo quod domueris gentes potentissimas, sed te laudo quod animum viceris. Non possum non vera loqui. Gaudeo id te mihi suadere quod ego mea sponte feceram. Quidam Spartanus, quamvis victor, mulcta mulctatus est, quia sine clypeo pugnaverat. Patronus libertum jure libertatis exuebat ei dicens: Esto servus quoniam liber esse nesciisti.

200.

Quod turpe est, quamvis occultetur, honestum fieri non potest. Tametsi a duce et a fortuna dēsserebantur, tamen nostri omnem spem salutis in virtute ponebant. Utinam hoc verum sit. Utinam felicitatem tuam nulla turbet calamitas. Licet ipsa vitium sit ambitio, frequenter tamen causa virtutum est. Multi omnia recta et honesta negligunt, dummodo potentiam consequantur. Ita fac omnia tamquam spectet te aliquis. Si quis nimis obscure dicit, perinde fere est ac si taceat. Sic agis quasi me ames. Medici quamquam sæpe intelligunt, tamen numquam ægris dicunt illo morbo eos esse morituros.

201.

Tempestas diu minata est, antequam surgeret. Vixdum epistolam tuam legeram, quum ad me pater venit. Donec eris felix multos numerabis amicos. Cato quoad vixit, virtutum laude crevit. Sunt qui quod sentiunt, etsi optimum sit, tamen

invidiæ metu non audent dicere. Nihil est quod tam miseros faciat quam impietas et scelus. Non est quod invidias istis quos magnos felicesque populus vocat. Multi sunt qui ab aliis eripiunt quod aliis largiuntur. Nihil est quod accusem senectutem.

202.

Heū me miserum! Euge! Væ victis! O fallacem hominis spem! Proh dii immortales! quid ego video? Hei mihi! insanire me ajunt. O terram illam beatam quæ hunc virum exceperit! Heu mihi! nequeo quin fleam. Eia, tu veni! Macti estote, juvenes! Ohe, jam satis est, libelle! Sitibunda cornix reperit urnam aquæ: sed erat urna profundior, quam ut posset a cornice aquam contigi. Conatur effundere urnam, nec valet. Tum lectos ex arena scrupulos injectat. Hoc modo aqua levatur et cornix bibit. Interdum id quod non potest efficere vi, efficit prudentia et consilio.

203.

Age! i tu secundum. Subsequor te. Homo hic ebrius est, ut opinor. Egone? utinam ita essem! Vah, apage! Quam miser est divitis servus! Vidistine uxorem meam? Nihil minus. Quis tibi prohibuit? Sosia... ego ille; nonne intelligis? Minime vero; nunc ibo domum. Recte dicis; sed fores occluserunt. Eugepæ! feriam fores: heus! ecquis hic est? ecquis hoc aperit ostium? Quis ad fores est? Ego sum: tace atque abi intro. Taceo atque abeo.

204.

Quid fecisti, mi fili? Epitomem feci orationum quas heri legimus. Parthi utebantur solerter arcibus. Vis vim expellit. Clavi porta clauditur. Romani fascibus utebantur. Græci ceperunt Illion, urbem Asiæ. Calcari equos incitamus. Qui juventutem erudit, plurimum prodest reipublicæ. Orator studium Grammaticæ, studio Rethorice jungere debet. O benigne Deus! quam multa tibi debemus beneficia! Quis hæc omnia regit et temperat nisi Deus? Ergo, mi fili, Deum semper cole. Achilles interfecit Hectorem, filium Priami. O Virgili, dic nobis Eurydicis et Orpheos flebiles casus. Num jam legisti Ovidii poemata? Non legi. Æneas, Veneris et

Anchisæ filius, patrem ex incendio Trojæ portavit humeris. Succus aloes amarus confirmat stomachum. Ulyses a Philoc-tete sagittas postulavit quas ab Hercule ille acceperat.

205.

Aves petunt sinapim. Diis et deabus prisci inmolabant. Dicipuli Pythagoræ abstinebant carne et faba. In puppi sedet gubernator. Febrem quiete mitigamus. Ad vim tyranni vi regunt. Cur fles, mi fratercule? Xerxes, rex Persarum, ingenti exercitu Greciæ bellum intulit. Apollo colebat Delos insulam, Juno Samon, Jupiter Creten. Nauta, navem prudenter rege: puppim ventis et proram undis præbe. Ex alta turri vigiles prospectant. Irasci patriæ summum nefas est. In ter illos excelluit M. Tullius Cicero cujus epistolas et orationes, cæterosque libros in scholis legimus. C. Julius Cæsar octo libris bellum gallicum, tribus civile narravit. L. Mummius Corinthum, P. Scipio Carthaginem delevit [ó deleverunt]. A foro Romano conspiciebatur Capitolium et signum Jovis.

206.

Servus esne an liber? Servus. Hæccine tua domus est? Ita inquam. Quis herus, igitur, est tibi? Amphitruo quicum nupta est Alcumena. Quid ais? quod nomen tibi est? Sosiam vocant Thebani. Tunc te audes Sosiam esse dicere? quia vaniloquus es, vapulabis. Equidem Sosia Amphitruonis sum: hac nocte soluta est navis nostra ex portu Persico. Elocutus est! Amphitruo obtruncavit regem Pterelam in prælio. Quid Amphitruoni a Telebois datum est? Rex qui potitare solitus est, patera aurea. Ubi ea patera est? In cistula. Signi dic quid est. Cum quadrigis sol exoriens. Nescio unde hæc spectavi! aliud nomen quærendum est mihi. Esne servus? Sum. Cujus servus es? Amphitruonis. Quid ais? Hic habito ego. Gestiant pugni mihi! Si in me exerciturus, quæso ut primum in parietem domes.

207.

Amphitruonis ego sum servus, Sosia. Ego sum, non tu, Sosia. Etiam denuo? Quid! non ego sum servus Amphitruonis Sosia? nonne hac nocte nostra navis huc ex portu Persico venit? nonne me herus misit meus? non loquor? nonne hic

homo me pugnīs contudit? Fecit hercle: nam etiam malæ dolent mihi! Amphitruonis te esse ajebas Sosiam. Peccaveram: Amphitruonis socium me esse volui dicere. Ego Sosia jam nolo esse. Tu negas me esse? Quis ego sum saltem, si non sum Sosia? Nescio. Quum illum contemplo, formam cognosco meam; similis est mei: itidem habet petasum, ac vestitum, pes, statura, oculi, nasum, et labra: malæ, barba, collum, totus!.. Ubi immutatus sum? ubi ego formam perdidisti? Nunc vapulabis ob mendacium. Obsecro ut ne vapulem. Dico quidvis, non nocebo. Si tu Sosia est, quid in tabernaculo fecisti?: victus sum si dixeris. Cadus erat vini, implevi hirneam. Argumentis vincit.

